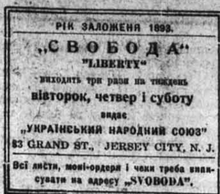

РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
„СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба висилати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by UKRAINIAN NAT'L ASSOCIATION
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., СУБОТА, 8-го МАРТА 1919. Ч. 28. VOL. XXVII. JERSEY CITY, N. J. SATURDAY, MARCH 8, 1919. No. 28.

КИЇВ В РУКАХ УКРАЇНСЬКИХ БОЛЬШЕВИКІВ.

На буржуазію наложено 200 міл. рублів контрибуції і передано палати на мешканє для робітників.

Цілий німецький кабінет має уступити. -- Завзята боротьба на улицях Берліна.

Російське савєтське правительство увязнило патріярха Тихона.

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on March 7, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

ВЕЛИКА ЧАСТЬ УКРАЇНИ В РУКАХ БОЛЬШЕВИКІВ.

Большевики обсадили Київ і зелізничий шлях з Киева до Ковля.

ПАРИЖ, 5. марта. — **Сильні большевицькі війска є доси чинні на Україні. Київ находить ся ще доси в руках большевиків, які наложили на місто 200,000.000 рублів контрибуції і приневолили буржуазію відступити свої доми на помешканя для найнизшої верстви зі жидівської дільниці міста.**

Сильний відділ Українців заняв становища на полудне від зелізничого шляху Київ-Ковель, але цілий шлях має находити ся в посіданю большевицьких війск.

Одеса і малий шмат території довкола міста находить ся під теперішну пору в руках французьких війск.

(Повисше наведена телеґрама потверджує недавну вістку, яка доносила, що Київ опинив ся знова в руках українських большевиків. Вістка зперед кількох днів доносила, що є змаганя до помиреня українських большевиків з Українським Директоріятом, на чолі котрого стоїть Винниченко і Петлюра).

БОЛЬШЕВИКИ ВИСИЛАЮТЬ З УКРАЇНИ ВЕЛИКІ ТРАНСПОРТИ ПОЖИВИ.

Раковський премієром українського большевицького правительства.

БЕРНО, 4. марта. — **Великі транспорти поживи прибули до Москви з України, де большевицька армія перепроваджує реквізицію,** як се доносить нинїшна телеґрама, одержана від Українського Пресового Бюра.

Перший транспорт був зложений зі 60 ваґонів муки, 30 ваґонів цукру і 2 ваґонів мануфактури.

Реквізиція сих товарів була переведена за згодою Раковського, премієра українського савєтського кабінету.

УКРАЇНЦІ УБИЛИ ДВОХ ПОЛЬКИХ ОФІЦИРІВ.

Офіцири їхали поїздом, в якім находили ся члени комісії аліянтів.

ВАРШАВА, 4. марта. — **Підчас острілюваня поїзду, який виїхав в неділю зі Львова з членами комісії союзних держав, Українці забили двох польських офіцирів.**

Згадані офіцири всїли на поїзд через помилку.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ОФІЦИР ПРИБУВ НА УКРАЇНСЬКО-МАДЯРСЬКИЙ ФРОНТ.

Має на цїли познакомити ся з положенєм на сїм фронтї.

БЕРНО, 5. марта. — **Мирова комісія Злучених Держав, вислана вже перед часом до Австрії, виделеґувала поручника Филипа Ґудвіна до Мармароського Сигота в цїли навязаня зносин з Українцями і Мадярами та пізнати тамошне положенє. Він вишле свій звіт мировій конференції.**

(Мармароський Сигіт є столицею мармароського комітату; в сїм містї відбули ся в половинї січня установчі збори угорських Українців. Після недавних вістий східну часть Угро-Руси мали заняти Румуни, а західну часть Чехо-Словаки, намагаючи ся утворити з Румунами спільну границю. Тимчасом населенє тих земель, угорські Українцї, заявили ся на своїх установчих зборах одноголосно за безпроволочною злукою Угро-Руси з Україною).

В РОСІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on March 7, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

ТРОЦЬКИЙ ПРИГОТОВЛЯЄ НА ВЕСНУ ЗАГАЛЬНИЙ НАСТУП НА ВСІХ ФРОНТАХ.

Видано зарядженя в справі загальної мобілїзації.

ЛОНДОН, 5. марта. — **Большевицький міністер війни, Лев Троцький, промовляючи на всеросійськім конґресї савєтів в Петроґрадї дня 25. лютого, подав до відома, що на весну большевицькі війска розпічнуть загальний наступ на всїх боєвих фронтах,** як се доносить телеґрама з Гельзінґфорсу.

„Все вказує на те, що аліянти рішучо припинять всяку оружну інтервенцію в Росії, — говорив Троцький на конґресї. **— Ми маємо перед собою чотири головні задачі. Тими задачами є: перевести наступ на мурманськім і архангельськім фронтї; заняти устя рік, які впливають до Чорного моря; дістати ся до границь Східної Прусії і прогнати неприятеля з Ураля".**

Большевики видали зарядженє в справі загальної мобілїзації всїх кляс до 47 років, а всїх офіцирів до 55 років.

4 мілїони рублів місячно на большевицьку пропаґанду.

ВАШІНҐТОН, 5. марта. — Телеґрами зі Швеції до департаменту загр. справ доносять, що савєтське правительство призначило 4 мілїони долярів місячно на поширенє большевицької пропаґанди в ріжних краях.

Спартаки в порозуміню з большевиками.

ЛОНДОН, 6. марта. — Російський савєт плянує дати поміч німецьким Спартакам, як се доносять нинїшні телеґрами з Гельзінґфорсу.

Президент петроґрадської комуни Зіновієв, промовляючи на зборах дня 1. марта, заявив, що большевики „стоять в безпосередних зносинах зі Сартаками та що большевики будуть небавом вести спільну акцію зі Спартаками".

Криленко в руках ґен. Денікіна.

ВАШІНҐТОН, 5. марта. — Криленко, бувший шеф большевицьких війск після поваленя Керенського, зістав увязнений на Україні і буде поставлений перед воєнний суд яко зрадник держави.

(Давнїйша урядова вістка доносила, що Криленка увязнено в Ростові, на Україні, підчас великого віча жовнїрів. Криленко, прибравши чуже імя, вписав ся в ряди армії ґен. Денікіна в цїли веденя большевицької аґітації. Він власне скликав був масове віче жовнїрів. Його пізнав бувший офіцир царської армії).

Большевики розстріляли 17 висших офіцирів.

ЛОНДОН, 6. марта. — Московські „Ізвєстія" доносять, що на приказ спеціяльної комісії розстріляно дня 26. лютого 17 большевицьких висших офіцирів, між тими двох ґенералів і пятьох полковників. Сі офіцири, будучи при большевицьких арміях на Україні і в Донщинї, були обжалувані, що сприяють аліянтам.

Большевики увязнили патріярха Тихона.

СТОКГОЛЬМ, 4. марта. — Одержані вісти доносять, **що большевицькі власти увязнили митрополита Тихона, патріярха російської православної церкви.**

(Митрополит Тихон був свого часу архиепископом російської православної церкви в Злучених Державах. В 1917 р. на зборах синоду в Москві був він вибраний патріярхом).

Православне духовенство взиває до боротьби проти большевиків.

ОМСК, 2. марта. — Власти православної церкви на Сибірі, які через два останні роки заховували ся безсторонно у внутрішній політиці Росії, видали відозву до своїх вірних, взиваючи їх до безпощадної боротьби проти большевиків.

Вони станули тепер зовсїм отверто по сторонї правительства адм. Колчака.

В НІМЕЧЧИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on March 7, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

ДОМАШНА ВІЙНА В НІМЕЧЧИНІ.

Завзята боротьба на улицях Берліна.

БЕРЛІН, 6. марта. — Нинї прийшло поновно до завзятої боротьби між Спартаками і війсками правительства. На площі Александра битва через довший час перехиляла ся на одну то на другу сторону. Коли однак спартацькій мілїції і революціонерам-морякам вдало ся здобути значне число „тенків", війска правительства розпочали вести переговори.

Спартаки зажадил переданя їм в посїданє головної кватири поліційної.

Признанє робочих рад і удержавленє промислу.

КОПЕНГАҐЕН, 5. марта. — Німецьке правительство робить зусиля, щоби відвернути нову революцію, започаткувану Спартаками і радикальними соціялїстами.

В тій цїли німецький кабінет має намір проголосити признанє робочих рад, вставляючи установленє рад і відданє їм контролї над промислом в конституцію німецької републики. Німецьке правительство прискорює також проєкт в справі удержавленя важнїйших галузий промислу.

Цілий кабінет має уступити.

БЕРЛІН, 5. лютого. — Німецький канцлер Шайдеман має намір вручити в пятницю свою резиґнацію. Члени правительства з партії демократичної і центра мають також намір уступити.

Ґустав Носке має стати диктатором.

БЕРЛІН, 6. марта. — Міністер війни Ґустав Носке має на случай уступленя правительства обняти воєнну диктатуру в Німеччинї.

Німецьке правительство має намір перед своїм уступленєм повідомити аліянтів, що Німеччина не може сповнити нових услівий розєму. Панує загальне переконанє, що аліянти розпічнуть в тім случаю дальший наступ на територію Німеччини.

Ґуґо Гаазе заповідає побіду независимих соціялїстів.

ПАРИЖ, 5. марта. — Ґуґо Гаазе, провідник независимих соціялїстів, заявив на зборах своєї партії в Берлінї, що німецька революція тлїла вже від 1917 р., але помимо всяких надій вона тодї не наступила, як се доносить телеґрама з Базилеї.

Гаазе заявив дальше, що революція ще не проминула та що вона мусить скінчити ся побідою інтернаціонального соціялїзму.

„Теперішнє правительство в Німеччинї, — говорив Ґуґо Гаазе — не може удержати ся, обіцюючи масам соціялїзацію при помочи буржуазії і центра. Будучність належить до независимих соціялїстів".

Спартаки хочуть промостити дорогу большевикам.

БЕРЛІН, 5. марта. — Спартаки у Східних Прусах розпочали акцію в цїли здобутя міста Кенїґсберґа і отвореня дороги російським большевицьким війскам до Східних Прус, які мали би прийти Спартакам на поміч, як се доносить нинїшний урядовий рапорт.

Німецьке правительство, як се сказано дальше в рапортї, вислало до Кенїґсберґа значні війска, щоби здавити загальний страйк і заняти місто. Сим війскам удало ся по завзятій боротьбі розоружити спартацьку мілїцію в Кенїґсберґу.

Швеція видалює ґен. Людендорфа.

СТОКГОЛЬМ, 6. марта. — Шведське міністерство загр. справ, довідавши ся, що аліянти мають намір зажадати видачі їм ґен. Еріха Людендорфа, порадило йому, щоби він безпроволочно опустив Швецію.

В ЧЕХІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on March 7, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Домашна війна в Чехії.

ВІДЕНЬ, 5. марта. — **Між чеськими жовнїрами і мешканцями в ріжних містах німецької Чехії прийшло до кровавої боротьби,** як се доносять одержані вісти.

В Карльсбадї згинуло в боротьбі три особи, а в Штернберґу 10 осіб.

Боротьба розпочала ся, коли Німці хотїли перевести вибори до австрійських установчих зборів помимо заборони зі сторони чеського правительства. Німці уладили проти чеського правительства демонстрації, які чеські жовнїри розігнали, уживаючи крісів і баґнетів.

Чехи надіють ся наступу німецьких війск.

БЕРНО, 6. марта. — Чесько-словацьке правительство, переводячи слїдство в справі діяльности німецького віце-консуля Шварца в Празї, якого перед кількома днями увязнено, довідало ся, що він працював над викликанєм заворушень в німецькій Чехії і Моравії.

Німці плянують іменно вислати проти Чехів сильні війска через границю, скоро лише заворушеня в Празї, Бернї і Будвайс розпічнуть ся на добре.

Проф. Де Валера вибраний першим президентом Ірляндії.

ДОБЛИН, 6. марта. — З достовірних жерел доносять, **що установчі збори Ірляндії вибрали Едварда Де Валеру першим президентом айрискої републики.**

Імена прочих членів правительства будуть проголошені небавом.

З МИРОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on March 7, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

МИРОВА КОНФЕРЕНЦІЯ РАДИТЬ НАД УСЛІВЯМИ ПРОВІЗОРИЧНОГО МИРА.

В пятницю прийде під обради справа визначеня нових границь.

ПАРИЖ, 6. марта. — **Анґлїйський премієр, Ллойд Джордж, повернув нинї до Парижа і головна рада мирової конференції взяла під розвагу мілїтарні услівя тимчасового мирового договору.**

Сподіють ся, що ся справа буде скоро покінчена, а тодї в пятницю прийде на диевний порядок нарад мирової конференції справа визначеня нових границь.

Майже певною річию є сповненє домаганя французьких мирових делеґатів, які зажадали утвореня окремої німецької републики з німецьких провінцій на лївім березї ріки Рену, яка мала би остати під контролею Франції.

Щодо справи німецької воєнної фльоти, то правдоподібно перейде внесене анґлїйських і американських делеґатів, які домагають ся її знищеня. Арґументи, які промовляють за знищенєм німецької воєнної фльоти, є передівсїм великі кошти, які потягнула би за собою конечна направа кораблїв, а по друге заходить обава, що при подїлї фльоти могло би прийти легко до поважного спору.

Економічні переговори між аліянтами і Німеччиною зірвані.

ПАРИЖ, 6. марта. — **Економічні переговори, які відбували ся в містї Спа між представниками аліянтів і Німеччини, зістали зірвані.**

Представники **аліянтів** повернули нинї **вечером до Парижа, щоби предложити звіт** з переговорів головній радї мирової конференції.

Як се доносять з урядових жерел, французькі делеґати поставили були домаганє, щоби Німеччина віддала свою торговельну фльоту, а за се **аліянти** мали зобовязати ся **лише** через два тижнї або місяць **доставляти** Німеччинї поживу.

На се заявили **німецькі делеґати**, що Німеччина **не згодить** ся на такі услівя. **Представники** аліянтів зірвали дальші **переговори** і повернули **до Парижа.**

Між аліянтами **панує з приводу** сього велике **невдоволенє.** Невдачу переговорів **приписують** французьким політикам.

Визначні політики заявляють, що таке поступованє супроти Німеччини причинить ся до скорого поваленя німецького правительства і побіди большевиків, а тодї аліянти будуть приневолені обсадити цїлу німецьку територію.

НІМЕЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ПРОТИ НОВИХ ЖАДАНЬ АЛІЯНТІВ.

Німецька преса веде аґітацію проти услівий нового розєму і тимчасового мира.

ПАРИЖ, 5. марта. — **На нарадї німецького кабінету в понеділок рано, в якій брали участь також провідники партій і делеґати корабельних компаній, ухвалено одноголосно, що Німеччина не прийме насильних услівий розєму ані провізоричного мира,** як се доносить телеґрама з Ціріху.

Німецьке правительство заявило, що складає всяку відповідальність за можливі наслідки на аліянтів, які пробують спекулювати на німецькій терпеливости. Жаданє аліянтів щодо видачі торговельної фльоти вважає німецьке правительство неможливим до переведеня, бо його сповненє знищило би економічну будучність Німеччини.

Німецьке правительство протестує проти **відданя німецької залоги зі забраних німецьких кораблїв, представляючи,** що се побільшить ряди безробітних в Німеччинї о 42.000 людий.

Німецька преса розпочала вже сильну кампанію проти нових услівий розєму і тимчасового мира.

В ПОЛЬЩІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on March 7, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Переговори в справі нового розєму між Поляками і Німцями.

ПОЗНАНЬ, 5. марта. — Комісія союзних держав, яка прибула в цїли уложеня нових услівий розєму між Німцями і Поляками, відїхала нинї на границю, щоби стрінути німецьку делеґацію, яка приїхала з Берлїна.

Польща опинить ся в руках большевиків або Німеччини.

БЕРЛІН, 5. марта. — Маршалок Гінденбурґ представляє воєнне положенє на східнім фронтї в чорних красках. Він заявив, що заки населенє згуртуєть ся до обороні своїх хат і рідні, буде річию неможливою спинити наступ большевицьких орд.

„Надії Поляків і аліянтів, що Поляки переймуть німецьку спадщину на сході, розвіють ся, — заявив дальше Гінденбурґ. — **Я знаю, що Поляки і землї на схід будуть належати до нас або до большевиків".**

Жидівські партії в Галичинї з виімкою сіоністів заявили ся за Поляками.

ЛОНДОН, 6. марта. — **З достовірних жерел доносять, що** на зборах всїх жидівських партій в Галичинї з виімкою партії сіоністів ухвалено **злучити ся в** одну демократичну партію. **Ся** партія зобовязуєть ся **всїми силами** помагати польському **народови** в публичних справах.

"SVOBODA" (LIBERTY)
The Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

JOSEPH STETKEWICZ, Chief editor.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized, July 31. 1918.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.00	на рік	$3.00
6 months	$1.75	на пів року	$1.75
3 months	$1.00	на 3 місяці	$1.00
to Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.50	на рік	$3.50
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
Single copy 3 cents.		Поодиноке число 3 центи.	

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Число телефону 498 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

За всі оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає.

Тарас Шевченко.

ЗАПОВІТ.

Як умру, то поховайте
Мене на могилі,
Серед степу широкого,
На Вкраїні милій:
Щоб лани широкополі
І Дніпро і кручі
Було видно, було чути,
Як реве ревучий!
Як понесе з України
У синєє море
Кров ворожу, оттоді я
І лани і гори —
Все покину і полину
До самого Бога
Молити ся. А до того —
Я не знаю Бога!
Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте,
І вражою злою кровю
Волю окропіте!
І мене в семї великій,
В семї вольній новій,
Не забудьте помянути
Незлим тихим словом!

В 105-ТІ РОКОВИНИ УРОДИН ШЕВЧЕНКА.

Ще не забуло ся, як тому 5 літ обходили Українці на своїй землї 100-лїтний ювилей уродин Тараса Шевченка.

На Україні царське правительство заборонило було сьвято найбільшого сина України. Заборонило було навіть правити по церквах панахиди. Сьвято Шевченка проявилось тоді на Україні тільки протестами проти сих заборон і тихими обходами за замкненими дверми.

В Галичині і на Буковині обходжено се велике сьвято торжественно.

У Львові уладжено дня 27. і 28. червня 1914 року величавий Шевченківський здвиг, але всі чули ще тоді, що нарід галицької України поклоняеть ся памяти найбільшого сина України „на своїй не своїй землї", в неволї.

Тяжка була неволя московсько-царська на Україні, але мало що меньша була й неволя польська, яку терпів український нарід в Галичині.

Однак в тім році Шевченка вже показалась зоря надії для украінського народу. Заносилось на сьвітову війну, на ту сьвітову бурю, що принесла зміну, що змела найбільше заскорузлі порядки у сьвіті, які держали народи в неволї.

Тоді на ювилейнім сьвяті Тараса Шевченка у Львові дня 27. червня 1914 український поет Богдан Лепкий віщим голосом говорив до зібраних Січовиків:

А я вам кажу: день іде,
Іде така година,
Коли нї тут, нї там, нїгде,
Кордонів жадних не буде
Лиш даль далека, сина.

А я вам кажу: близкий час
І хвиля недалека,
Що буря зірветь ся нараз,
Згуртує і змішає нас
І з близка і з далека.

Хто каже вам, що все одно,
Де жити, як вмирати,
Той тягне вас в багно на дно,
Той вам дає без дна судно
І каже кермувати.

А я вам кажу: майте слух,
І позір тому дайте,
Що вам говорить Волї Дух
Про близку хвилю заверух
І хвилї тої чайте!

Як вдарить нам підземний дзвін
І сурми заголосять,
То йдім туди, де кличе Він,
Через кордони, гень над Дін...!
Нас кости предків просять.

Не пійдем ми, прийдуть вони;
Таке вже в сьвіті право...
Як сталь гартуеть ся в огни,
Та ти нас, Воле, розогни,
Веди, веди нас, Славо!

* * *

І сповнили ся ті віщі слова Богдана Лепкого.

Держави стали до бою 30 днів по ювилейнім сьвяті у Львові.

Стали вони до бою за почином царів і панів, але нарід, що проливав свою кров, довго не стерпів катів-володарів, і ті, що зачали війну, нині вже або повішені або на прогнаню, а вільні народи борють ся за свободу і творять свої народні держави.

Такі зміни повстали за пять літ.

* * *

Україна свобідна вже від царського і чужого пановання. Нині нарід України бореть ся вже тільки проти панів-галапасів, що обсіли його від віків і тримали його скарби і його працю у своїх панських руках.

Нині нарід України робить вже останну розправу з тими панами.

Такасама боротьба як на Україні ведеть ся і в Галичині.

І там український нарід, сільські робітники, взяли власть у свої руки і роблять останну розправу з панами.

Польські пани боронять свого „права", набутого крадежию і розбоем до посїданя добра і праці українських сільських робітників, але проти них стоїть непереможна сила. Сила народу, в якім є сила бунту і сила пімсти на вікових гробіжниках, аби завести раз суспільну справедливість і для українського робітництва в українськім селї в Галичинї.

* * *

В нинїшне сьвято 105-лїтних уродин батька Тараса деклямації і співи заглушать громи гармат і огонь рушниць з рук сільського робітника, котрий збунтував ся проти неволї і хоче бути чоловіком вільним.

А збунтував ся він в імя великих кличів Шевченка, котрий кликав українське козацтво і гайдамацтво до боротьби за волю і свободу та за суспільну справедливість на Україні.

Писав Шевченко про Гайдамаччину з 1768 року:

Посіяли Гайдамаки
В Україні жито,
Та не вони його жали.
Що мусим робити?
Нема правди, не виросла:
Кривда повиває...
Розійшли ся Гайдамаки,
Куди який знае...

Так сумно було на Україні, бо гайдамацтво у перших своїх рухах не здобуло волї і справедливости, за яку стільки жертв понесло.

Не вони, не Гайдамаки, не нарід український жав посіяне жито.

Була неволя, аж донедавна.

Аж як царі і пани в Росії, в Німеччині і старій Австро-Угорщині програли війну, збудив ся нарід український зібрати се жито, яке посіяли його предки козацькі і гайдамацькі.

Сільські робітники, що борють ся нині за волю і за суспільну справедливість на Україні і в Галичині, се такісамі Козаки і Гайдамаки, як були колись на Україні.

А їх боротьба се найбільше сьвято памяти Шевченка і його живих ідеалів, що кликали його нарід до бунту проти неволї.

Нехай минеть ся на віки Польща на Україні.

Була колись шляхетчина,
Вельможная пані;
Міряла ся з Москалями,
З Ордою, з султаном,
З Німотою. Було колись...
Та що не минае?

Нехай минеть ся, а з нею нехай минеть ся неволя на Україні і настане воля.

Нехай минеть ся боротьба і пролив крови, а нехай настане мир.

Нехай скоро настане той час, аби сповнив ся заповіт Шевченка:

І мене в сїмї великій,
В сїмї вольній, новій,
Не забудьте помянути
Не злим, тихим словом,

Се буде перше велике сьвято українського народу на волї і в мирі.

Тарас Шевченко.

ОСІЇ ГЛАВА XIV.

Погибнеш, згинеш, Україно,
Не стане знаку на земли!
А ти пишала ся колись
В добрі і розкоші! Вкраїно,
Мій любий краю, неповинний!
За-що тебе Господь кара,
Карає тяжко? За Богдана,
Та за скаженого Петра,
Та за панів оттих поганих
До краю нищить. Покара,
Убє незримо і правдиво,
Бо довго довготерпеливий
Дивив ся мовчки на твою,
Гріховную твою утробу,
І рек во гнїві: „Потреблю
Твою красу, твою оздобу;
Сама розіпнеш ся! Во злобі
Сини твої тебе убють
Оперені, а злозачаті
Во чреві згинуть, пропадуть,
Мов недолежані курчата.
І плача, матерньогo плача
Ісполню гради і поля,
Да зрить разтленная земля.
Що я держитель і все бачу!"
Воскресни, мамо! І верни ся
В сьвітлицю-хату, опочий!
Бо ти аж надто вже втомилась,
Гріхи синовні несучи.
Спочивши, скорбная, скажи,
Пророци своїм лукавим чадам,
Що пропадуть вони лихі,
Що їх безчестіє і зрада
І криводушіє — огнем,
Кровавим, пламенним мечем
Нарізані на людських душах;
Що крикне кара невсипуща,
Що не спасе їх добрий цар,
Їх кроткий, пяний господар!
Не дасть їм пить, не дасть їм [їсти,
Не дасть коня вам охляп сїсти
Та утікать; не втечете
І не сховаєтесь! Усюди
Вас найде правда-мста, а люди
Підстережуть вас, на то те-ж
Уловлять, і судить не будуть;
В кайдани туго окують,
В село на грище приведуть,
І на хресті оттім, без ката
І без царя, вас, біснуватих,
Розпнуть, розірвуть, рознесуть,
І кровю вашою, собаки,
Собак напоять!...
І додай,
Такеє слово їм додай,
Без притчі вискажи: Зробили,
Руками скверними створили
Свою надію, й речете,
Що цар наш Бог, і цар надія,
І нагодує і огріє
Вдову і сирот... Ні, не те!
Скажи їм ось-що: Брешуть бо- [ги,
Ті ідоли в чужих чертогах;
Скажи, що правда оживе,
Натхне, накличе, нажене
Не ветхеє, не древле слово
Разтленнеє, а слово нове
Між людьми криком пронесе,
І люд окрадений спасе
Од ласки царської.

У. Н. КОМІТЕТ ЗА УСУНЕНЄМ ПОЛЬСЬКИХ ВІЙСК З УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ.

Український Народний Комітет в Злучених Державах, як звісно, недавно переслав телеграфічно на адресу американської мирової делеґації в Парижи протест проти польського наїзду на українські землї.

Опісля, перед виїздом президента Вілсона із Злучених Держав на мирову конференцію до Европи, У. Н. Комітет передав на його руки окремий протест проти польського наїзду на українські землї, а такісамі протести переслали на адресу президента Вілсона також всі міцеві У. Н. Комітети в Злучених Державах.

З тої нагоди найповажнїйший нюйорський вечірний дневник „Івнінґ Пост" помістив отсю статейку:

UKRAINIANS MAKE DEMAND.
Want Polish Armies Withdrawn, They Tell Wilson.

Demand that the Polish armies be immediately withdrawn from Ukrainian territory was made to-day to President Wilson through the Ukrainian National Committee, representing 200 local committees in the United States. The committee says the demand represents the wishes of forty million Ukrainians in Europe. Other aspirations of the Ukraine were set forth in the letter, which requests:

That the Ukrainian ethnographic territory be preserved as one indivisible unit.

That this unit include all territories, formerly parts of Russia and Austria-Hungary, inhabited by the Ukrainian people, laying a special emphasis on the fact, that the eastern part of the province of Galicia (as far westward as the River San) is ethnographically and historically a Ukrainian territory.

That the armies of invasion, dispatched by the Polish imperialists for the purposes of conquest of the Ukrainian cities of Lemberg and Przemysl, be immediately removed from the Ukrainian territories.

That the Ukraine be accorded the opportunity to protect herself against the ravages of the invading Russian Bolshevist bands through the removal of Polish military menace on her western borders and recognition of the Ukrainian National Government by the associated Powers.

That the Ukrainian people, under a benevolent guidance and friendly assistance of the United States, be given an unhampered opportunity for self-determination and organization of a stable and permanent national Government on democratic principles, and thus be able, as a free nation, to enter into diplomatic and economical intercourse with the United States and other free nations of the world.

По українськи ся статейка звучить:

УКРАЇНЦІ СТАВЛЯТЬ ДОМАГАНЄ.
Кажуть президентови Вілсонови, що домагають ся, аби польські війска усунено.

Український Народний Комітет, який заступає 200 місцевих У. Н. Комітетів в Злучених Державах, післав до президента Вілсона домаганє, аби польські війска сейчас усунено з українських земель.

У. Н. Комітет заявляе, що він висказує бажаня 40 міліонів Українців в Европі.

Инші бажаня України були висловлені в листї до президента Вілсона, в якім просить ся:

Щоби українська етнографічна територія була збережена яко одна неподільна цілість.

Щоби вона обіймала всі землї, які давнїйше були частями Росії й Австро-Угорщини, в яких живе український нарід, а зокрема східну Галичину (на заході по ріку Сян), яка є етнографічно й історично українською територією.

Щоби польські заборчі армії, вислані польськими імперіялістами для забору українських міст, Львова і Перемишля, сейчас усунено з українських земель.

Щоби Україна дістала змогу охоронити себе перед знищенєм, яке їй несе наїзд московських большевиків, через усунене польської військової небезпеки на її західних границях і через признане українського народного правительства союзними державами.

Щоби український нарід дістав, під прихильним проводом і за приязною помочию Злучених Держав, свобідну нагоду самоозначеня і зорганізованя тривкого народного правлїня на демократичних засадах, і щоби український нарід в той спосіб мав змогу, яко вільна держава, вступати в дипльоматичні й економічні зносини із Злученими Державами і другими вільними державами.

Таку саму статейку помістила також дня 4. с. м. нюйорська ранїшна газета „Геральд".

УКРАЇНСЬКА ДЕКЛЯРАЦІЯ ДО НАРОДІВ СЬВІТА.

(Ся декларація, яка прийшла до нас з Владивостока, є надрукована на широкім папері в чотирох мовах: українській, француській, англійській і російській).

Українське питанє тільки з часів всесьвітної війни стало у весь зріст.

Український народ, який налічує 37 міліонів людности, на самій Україні маєть ся в скількости до 30 міліонів; решта розпорошена по Австрії, Америці, Австралії, Московщині і найбільше численними скупченими гуртами по землях Сибіри.

Права України по унії 1654 року з Москвою, низкою неправомірних вчинків з боку московського царського уряду, були помалу знищені, не дивлячись на протести української влади і українського народу; нарешті цариця Катерина II. в 1783 році знищила й саму українську владу. Народ український увесь час боров ся за свою волю, але російський уряд, за допомогою частини великих власників і урядовців, яким централістична московська політика була на користь, остаточно пригнобили Україну й намагали ся стерти саме імя України.

Але сила народу витримала й діждалась красших часів!

Революція 1917 року, скинувши в Петроградї царя, порвала кайдани, якими скуто було Україну з царською Москвою. І в революції з першого моменту її найактивнїйшу участь взяли Українці. Сердюцькі (ґвардійські) полки, що складали ся в значній масі з Українців, — перші підняли прапор революції (волинський полк).

Українці радо витали новий лад Росії і всіми силами взялись до підтриманя його. І в той час навіть, коли російська армія, спотворена темнотою й аґітацією большевиків, розвалювалась і кинула фронт, українська армія, зорґанізувавшись на національним ґрунтї під управою ґенерального секретаря Петлюри, міцно стояла на румунськім і південно-західнім фронтї, захищаючи до останної хвилини від австро-німецького наступу довгу межу України: окремі-ж частини українського війска міцно стояли і на північнім фронтї, де навкруги їх бушувала вже повна дезорґанізація. І вони, лишившись самітними й цілком зневірившись у якунебудь допомогу, мусіли останні залишити північ і повернути на Україну.

Революцією була дана змога Україні вільно будувати своє житє, та не так подивилась на се та частина Росіян, яка мала з пригнобленя України велику користь. Кадети, які за царя признавали Українцям деякі права, поставились до українських домагань ворожо. Ще більше ворожо поставились російські урядовці, що залишились на Україні на чільних посадах. З недовірєм поставив ся до Центральної Ради тимчасовий уряд Керенського і майже всі російські політичні партії. Нарешті большевики своєю поведінкою в Берестї, коли вони, повідомивши делеґатів України, що ведуть перемову з метою закласти загальну демократичну згоду, в той же час вели залаштункові змови про згоду сепаратну, утворили в Харкові фіктивний „совєтський" уряд України, котрий мав закадати згоду з ворогами під проводом большевиків і, нарешті, насунули на Україну ватаги червоно-ґвардійців і всім сим примусили Україну закласти згоду з ворогом Німцем.

Але ся примусова згода ніяк не є актом виявленя волї України.

Один з найдемократичнїйших народів сьвіта, народ український, ніколи не бажав, не бажає й не бажати-ме житя без братерської згоди з народами всесьвіта. Він, по заповіту Кирило-Методієвського братства, прагне житя в сполуцї з народами славянськими і своїм сусідом — народом московським.

Але на своїй українській землї господарем повинен бути сам народ український!

Свою землю він поливав кровю ранїйше, захищаючи Европу від дикунів Сходу, і густо полив підчас сеї всесьвітної війни. Галичина, Поділє, Волинь і инші землї України зтолочені Німцями, цілком зруйновані й перебувають чи не у гіршім становищи ніж навіть Бельґія, Польща та Сербія.

Не нагороди домагаєть ся народ український.

Російський уряд визискував його в старі часи, визискував і недавно, примушуючи мандрувати і до пустель Туркестану і у пущі Сибіри і на мочари Далекого Сходу. І скрізь Українці захищали культуру і творили житє й економічні цінности.

Український народ цілком пристає на пакти згоди, проголошеної Головою Американських Злучених Держав, Паном Вілсоном, якого витає за щиро й просто поставлені питаня на право кождого народу вільно будувати своє житє.

Українському народови також осоружні і сьмішні прикраси стародавних розцяцькованих уборів, заходів і законів, якими дехто й надалї думає керувати волею й житєм народів.

Те становище на Україні, яке склало ся з причини ворожої поведінки російських партій і розбійницьких учинків большевиків, обурює всіх Українців. Нога чужинця, яка тепер стоїть на українській землї, давить груди кождому Українцеви, і він її скине.

Скине не швидко, як до нього будуть ставити ся ворожо, а скине вмить, як держави щиро простягнуть руку допомоги і признають окремим дипльоматичним актом його право на вільне й незалежне житє.

Боротьба братів Чехів, які були в тих же обставинах, як і ми, і які упертою працею вибились на шлях вільного житя, викликає з нашого боку глибоку пошану й невимовну радість.

Наздар, Братя Чехи!

Слава всім Державам, які рішучо стоять за право кождого народу на вільне порядковане своїм житєм.

Хай живе народоправний Сьвіт!

Хай живе Вільна Україна!

Звертаючи ся з сим щирим закликом до народів всесьвіта, 4-тий Надзвичайний Український Далекосхідний Зїзд сподіваєть ся, що Держави Сьвіта задовольнять сї справедливі вимоги українського народу, щоб надалї не лишити в Европі схованого жерела незадоволеня.

4-ТИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ДАЛЕКОСХІДНИЙ ЗЇЗД НАДЗВИЧАЙНИЙ.

Микола Новицький, голова Зїзду.
Степан Кукуруза, писар.

1. листопада 1918 року.
Місто Владивосток.

СПРОСТОВАНЄ.

Ню Йорк, Н. Й., 6. марта 1919.

„Свобода", 83 Ґренд Ст.,
Джерзи Сіти, Н. Дж.

Панове:—

Посилаємо копію слідуючого листа і просимо зробити належне спростоване.

„В „Свободі" з дня 4. марця було поміщене на другій сторонї, котрі комітети не прислали Вам звіту, за кілько гроший закуплено бондів четвертої позички свободи.

„В тім пишете, що з Елмайра, Н. Й., не було вислано звіту, а то є неправда, бо я сам Вам вислав звіт, а Ви певно лист мій десь затратили.

„А тепер Вам подаю, що в Елмайра, Н. Й., закупили Українці бондів четвертої позички свободи на суму 20 тисяч і 600 долярів".

Підписано: Павло Білозор, голова.

Сей лист прийшов на адресу У. Н. Комітету.

З належним поважанєм,
Др. К. Білик.

ДАВНІ ЧАСИ І НОВІ.

Сенатори републиканці, Бора і Рід, виступають проти Ліґи Народів і критикують її остро, бо кажуть, що президент Вілсон, заявляючись за Ліґою Народів, нарушує засади Вашінґтона і Манрова, котрі сказали, що Америка не повинна входити в жадні тіснїйші зносини з европейськими державами.

Але часи змінили ся. Се, що було в 1797 році або в 1823 році, нині є вже передавнене і сьмішно нині говорити, що те, що обовязувало тому 100 літ, ще і тепер дальше мусить обовязувати. Як Америка вступила дня 6. цьвітня 1917 у війну проти Німеччини, а по сторонї аліянтів в Европі, то вона вже тоді переступила докрину Манрова і вмішалась у справи держав европейських.

Вмішалась вона з житевої конечности американської нації, з конечности оборони свободи своєї і народів других.

Та чи ту оборону можна вести тільки оружєм?

В часі мира треба способом мирним.

І годі заслонюватись від житевої конечности доктриною, яка була добра тому 100 літ.

Нельоґічність виступів деяких републиканських сенаторів проти Ліґи Народів показує власне отсей образок. На нім є представлено, що президент Вілсон сьвітить електричну лямпу, як то тепер звичайно люди роблять, але републиканським сенаторам, Борі і Рідови, се не подобаеть ся.

Сенатор Бора каже:

— Дай спокій, що робиш, уважай, що Вашінґтон сьвітив коло припічка трісками.

А сенатор Рід каже:

— Президент Манров сьвітив простою сьвічкою!

Але годі. Не будемо вертатись до стародавних звичаїв і порядків.

Ані трісками ані лоєвими сьвічками не станемо сьвітити. Сьвіт поступає вперед і люди ще й електричне сьвітло раз-враз уліпшують, аби яснїйше сьвітило.

Таксамо і з Ліґою Народів.

Засада Вашінґтона і Манрова була добра на ті часи, але тепер треба вже Ліґи Народів.

ШЕВЧЕНКО І ШКОЛА.

Я не маю тут зовсім наміру вичерпувати теми про відносини між нашим найбільшим поетом, а нашою школою. Се впрочім серед даних обставин і не легко можливе, тим більше, що Шевченко побіч тих вартостий, які представляє кождий великий поет для школи свого народу, має для житя нашого народу під теперішну хвилю ще й особливіше значінє як оте ядро в біольоґії, коло котрого мов коло осередка скупляє ся вся решта організму клітини. „Се — наш Шевченко, а то їх Міцкевич, Гете, Пушкін": так лучить ся нині соціольоґічна маса нашого, політично й соціяльно порозриваного, народу коло свого найбільшого героя духа, мов коло свого вожда і прапору.

Та, поминаючи навіть сей загально-культурний соціольоґічний момент, треба сказати і признати, що Шевченко і на вузшім терені нашої школи, особливо-ж у загально-осьвітній середній школі, займає також виїмкове і доси недосяжне для жадного иншого нашого письменника місце.

Бо з двох елементів складає ся вага і значінє кождого письменника для школи тоб то для молодого поколіня: з його житя і його творів. Кожда школа має між иншим обовязок запізнати молоде поколінє також з великими провідними особами минувшини власного народу і власного культурного круга, і то запізнати як найблизше і як найсердечнійше. Бо молодіж росте й собі в гору в товаристві великих умів і характерів, яких видало людство і власний нарід протягом своєї історії. А таке безпосереднє й живе зіткненє грядучих поколінь з духом минувшини можливе до осягненя особливо в крузі письменників при помочи їх словесних творів, очевидно, коли ті твори читають ся з належним розумінєм річи.

Правда, не у кождого письменника звязь його словесних творів з його житєм і його найглибшим душевним єством є однакова. Але се певна річ: що справді велике діло може зродитись тільки із справді великої душі, і то в безпосереднім звязку з нею. У Шевченка та звязь між його внутрішним єством і його творами є так тісна і безпосередна, що про якийсь психольоґічний розділ між одним а другим не може бути й мови. Шевченкова поезія є заразом і його найглибшим елементом житя. Він не має одної мудрости для себе, а другої для читачів, як то буває у письменників „нароком". Він дає себе читачеви цілого без застереженя, і то з усім найкрасшим, чого змогла досягти його душа. І звідси то й така висока ціна своєї поезії у самого поета: „Боже слово" (Перебендя 1839); „вилита сльозами моя дума" (Невільник 1845); „сьвятої правди голос новий, кадило істини". (Неофіти 1857) і т. и. А гіперболізм тих висловів поета про самого себе не разить нас ще тим більше, що душа його безнастанно занята найвисшими ідеями добра і краси і через те й почуває себе неначе на службі у Творця-Вседержителя.

Підпровадити душі молодежи на ту висоkість у безпосереднє сердечне знакомство з ґенієм поета — то великий і нелегкий обовязок нашої школи супроти Шевченка. Великий обовязок, як що мають колись „помолити ся на волі невольничі діти". А нелегкий, бо інтерпретація Шевченка належить взагалі до найтруднійших задач, коли має осягнути свою властиву ціль, тоб то піднести душу читача до созвучности з настроєм поета, замкненим у данім його творі.

Хто хоче осягнути ту ціль, повинен памятати передовсім про отсі моменти:

1) Сила, вага і значінє Шевченкової поезії лежить передовсім в її змісті (в найширшім того слова значіню), а не у її зверхній формі, хоч форма у Шевченка як у великого артиста, очевидно, майстерно і прегарно достроєна до змісту. Шевченко не даром раз із глумом говорить про „гексаметри — мишам на снідання" та про „прозу", співану „по нотам". Тому й інтерпретація Шевченкових творів мусить передовсім питати, що поет хотів сказати і чому, а що йно опісля вже можна тут і там звернути увагу учеників також і на технічний, чисто формальний бік твору, особливо, як можна у клясі числити й на певне заціkавлене тою справою.

2) Шевченко любує ся дуже в символіці і брахільоґіях, по части з природи річи: як великий ум і артист з Божої ласки, що ходить семимилевими кроками і не любить буденної звичайности; по части знов може подекуди тут і там також і з конечности: з огляду на політичне положене, серед якого прийшло ся йому жити і писати прим. у поемах: Н. В. Гоголю (1844); Чигирин (1844); Ой чого ти почорніло, зеленеє поле (1848); Радуй ся ниво неполитая (1859) і т. и. Учитель мусить допровадити ученика до розуміня тих символів і брахільоґій при помочи відповідних питань, звернених до кляси в цїли спонуканя учеників до вглубленя в думку і настрій поета. Але ne quid nimis! — щоби поза подробицями і сухою педантерією не затрачено головної річи: зворушеня серця твором поета. Іноді вистане навіть лиш самому прочитати для учеників із зрозумінєм річи дотичний твір і лиш так піддати учеників під ділане сили поета, прим. прегарний образочок „Зацвила в долині червона калина" або високо драматичний конець „Наймички". Всяке подрібне розкавалковуване таких моментів було би просто профанацією і кривдженєм безсмертної музи поета.

3) Коли, де, що і як треба пояснити, се може вказати учителеви лиш живе відчутє дидактичної потреби у безпосереднім контакті з учениками. Сам учитель однак мусить у кождій хвилі бути на все приготований і мусить стреміти до того, щоби те, що має читати з учениками, сам розумів зовсім основно і певно. Се вимагає від учителя, очевидно, широкого знаня обставин, серед яких жив і писав Шевченко, і вражливости на ті ідеї, які ворушили душу поета. Перше можна добути собі з книжок, з другим треба зрости: бо остаточним вислїдом лектури поезії не може бути лиш сяка чи така маса знаня подробиць: осіб, тем, дат, ритмів і т. и., тільки передовсім: піднесене духа на висоту ідеалу і любов, а бодай подив творчости поета.

Щасливий наш нарід, що має для своєї молодежи твори Шевченка не йно як взірці ґеніяльної і суверенної ядерности та краси вислову у рідній, так часто ще й доси деким позореній, мові, але також як скарбницю ідеалів посьвяти для рідного краю, правди і справедливости. Та не меньше важне й само дійснє житє поета. І передовсім три моменти варто би піддати нашій молодежи на дорогу житя — до задуми і розради:

1) Хто на цілій кулі земній міг в р. 1814 бодай прочувати, що в маленькій кріпацькій хатині недалеко Дніпра приходить на сьвіт поет-провідник трийцятьмілїонового народу? Тай хто ще в р. 1840 міг знати, що маленький непоказний „Кобзар" того поета — то епохальний твір, важнійший, чим сотки й тисячі инших, рівночасно й розкішно виданих, творів славної европейської літератури?

2) Хто згадував би нині графа Орлова або А. Петрова, котрі в 1847 р. чули ся так міцними супроти Шевченка, як би не видвигнула їх із тьми забутя якраз сила Шевченка?

3) Як зміг Шевченко передержати десятилітну повільну смерть у салдатах, присуджену йому 1847 р. найбільшим тоді, здавало ся, володарем сьвіта, і таки — не вмерти!

Др. Іван Копач.

Тарас Шевченко.

МЕНІ ОДНАКОВО.

Мені однаково, чи буду
Я жить в Україні, чи ні,
Чи хто згадає, чи забуде
Мене в снігу на чужині —
Однаковісенько мені!

В неволі виріс між чужими,
І неоплаканий своїми,
В неволі плачучи умру,
І все з собою заберу,
Малого сліду не покину
На нашій славній Україні,
На нашій — не своїй землі.
І не помяне батько з сином,
Не скаже синови: „Молись,
Моли ся сину: За Вкраїну
Його замучили колись".
Мені однаково, чи буде
Той син молити ся, чи ні.
Та не однаково мені,
Як Україну злі люди
Присплять, лукаві, і в огні
Її окраденую збудять...
Ох, не однаково мені!

Петербург, в цитаделі 1847

ШЕВЧЕНКО В РЯДІ СЛАВЯНСЬКИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ПОЕТІВ.

В сьвяточні роковини народин національного поета, що вже більше пів століття тому назад замовк на все — можна й належить розглянутись в його творчости так, щоби наша гадка про нього була виразом холодного критичного ума, а не висловом нашого чувства. Се бажанє історично-літературної критики оправдає ще й тим, що нині ми всї ясно видимо велике значінє поетичної творчости Шевченка, як перш усего селянського поета, для нас, синів відродженої та сьвідомої української нациї. Внутрішня цінність національного поета, се-б то реальний зміст понятя: „Шевченко — український національний поет" нині вже не стратить анї найменьшої части з себе, хоч би ми піддали одно й друге найстрогійшій обективній критиці. Бо на зміст і вагу сего понятя зложили ся такі очевидні правди, як: на Україні ніхто по нинїшний день не володів так по мистецьки українською мовою, як власне Шевченко; ніхто перед ним анї по нім не поставив її на таку висоту художного оброблення, як саме він; ніхто не вжив ся і не вдумав ся в красу мови української думи, думки і пісні, та не зріс ся з людовою словесностию так сильно, як Шевченко. Мало того: ніхто анї до Шевченка, анї по нїм не складав українською мовою так легко і просто, не малював нею таких чудових картин природи і побуту України, та не співав так чудових рідних нам мельодій — як власне він. Та наконець ніхто ще не заговорив нею так зрозуміло для всего українського громадянства, та так голосно, щоб луна пішла від сеї його української мови по всьому широкому сьвітови — як саме від мови Шевченка.

Сї очевидні правди позістануть ними навіть по критичнім розділови творів поета на вдатні і маловдатні, на абсолютно цінні і маловажні. А саме тому, що вага й значінє поетичної творчости Шевченка залежить не від скількости написаного ним, тільки від якости поетичної форми і змісту його найлучших творів.

Щоби одначе дійти до сього остаточного розділу творів Шевченка на найлучші, що можуть видержати огневу пробу найвибагливійшої загально-літературної критики, та на меньше вдатні — належить перш усього вдуматись на стільки в твори поета, щоби зрозуміти їх так, як їх розумів сам Шевечнко, а не підсувати під їх змісти ріжного значіня, залежно від хвилї та передвзятих мислий і замірів поодиноких літературних критиків і суспільних інтерпретаторів.

Найяркійший примір такої невірної літературної критики, без вдуманя в сам твір, дає нам один з найвизначнійших критиків — публїцистів Белїньский в своїй невеликій рецензії на поему „Гайдамаки" 1841 р. Не зважаючи вже на вороже відношенє Белїньского до зародків новітної української літератури, яку він вважав злишним провінціялізмом, що перед 1841. р. для критика російської літератури з такими поетами як Пушкин, Лермонтов і Гоголь було-б зовсім понятне, нам годі зрозуміти злегковажене „Гайдамаків".

Не зрозуміле воно тому, що як раз в „Гайдамаках" дуже богато високо поетичних місць, живої картинности зображених подій і вірної характеристики несьвідомо лютої товпи. Отсї моменти і сьвідчать про великий поетичний талант тоді покищо начинаючого самородного поета-мужика і пересувають на зовсім далекий плян сам зміст „Гайдамаків", який і після слів поета був тільки переказом оповіданя діда з доданєм одної і другої поетичної стати. На се Белїньский не звернув уваги, бо очевидно анї не знав близше нічого про Шевченка, анї про зображену подію. Коли-б був знав близше Шевченка, то певно зрадів би великому талантови, що загорів ся таким сильним полумінем в душі кріпака з кріпаків, полуосьвіченого з темних, сьвідомого патріота-горожанина з поневолених несьвідомих. Коли-б він знав саму дійсну подію, то зрозумів би, що переказане чужого оповіданя в 70 літ після самої події, не є нічим иншим — тільки поетичним вимислом, за слабу конструкцію якого та за лишній патос в одним-другім місци можна було навіть сильною річевою вимівкою чи там доганою покарати автора.

Вороже відношенє Белїньского до Шевченка як автора „Гайдамаків" тим дивнійше, що Белїньский взагалі не накидав ся на поетів-романтиків за їх ріжні кровожадні і мстиві страхи і дива, не ганив Пушкина за героя поеми „Цигани" Алеко, не дорікав йому за сцену в коршмі та за ґрізне закінчене в „Борисї Годунові"; не виступив проти Гоголя за „Тараса Бульбу", в якім відай не меньше ненависти до Ляхів та любови до чарки, як в „Гайдамаках". Правда, що у всїх згаданих творах поет немов ховає ся за обективного повістяра — а в „Гайдамаках" Шевченко стоїть явно по стороні своїх поетичних витворів — лютих местників народної кривди.

Не даром же Шевченко сам був кріпаком; не без думки же він жив враз зі своєю крівною ріднею та сусідами селянами! То-ж він, як плоть з плоти і кість з кости — український мужик, міг і мусів глядіти на всї ті події тільки по мужицьки, по українськи: отже він ненавидів гнобителїв, рад був відімстити їм за всї кривди заподіяні колись йому, його рідні і предкам, та всему народови українському. Ненавидів їх також, як Міцкевич ненавидів пруських Хрестоносців і московське правительство, як опісля ненавидів Сенкевич козаків за їх дошкуляване Річи Посполитій Польській за часів Хмельницького.

Сей момент сильного переживаня зображених поетом подій, захопленя поетичним вимислом — образом — твором і єсть якраз одним з дуже важних чинників поетично-художної творчости: без настрою, без житевого розмаху годі було-б створити щось дійсно великого, дати щось сильного. В такі моменти розмаху творець стрічаєть ся часто з брутальною, грубою пересадою.

Для ілюстрації вказати-б тільки на баталїстичні картини, на звісну картину Репіна „Козаки", на картини бурі на морю та в лісї, на всякого рода музикальні фуґи та музикальну ілюстрацію особливо драматичних місць — всюди найдемо грубу пересаду в — згущеню красок, чи виділеню частини рисунка, в шумови, гукови, ве-ресковиг — та помимо того все те буде зовсім на місци, бо льоґічно виплнває з попередного розвитку і злуки чи то поодиноких частин образу, чи частин мельодії. На всї ті моменти можна глядіти тільки у звязку з цілостию.

Не вповні зрозумів се й польський критик Шевченка, що закинув поетови аморальну основу „Гайдамаків", та в доказ сего перевів їх на польську мову, щоби показати свому народови то, що відносить ся до нього Совіньскі Леонард, що 1861 р. дав „Taras Szewczenko, studium z dolaczeniem przekladu Hajdamakow", говорить межи прочим після перекладу Шевченкового стиха „До Основяненка" (ст. 41), що поет правду співає про минуле України, про козацтво, бо слова божого не чути було анї в окликах пяного безумя, анї в рикови розпаленої ненавистию й местию товпи. Ще більше не подобаєть ся критикови „канїбальська поема" — „Тарасова ніч", яку скорше крук міг викракати з горла, ніж чоловік видати з грудий. „Заїла ненависть племінна до тої степени опутала поета, що він з розважаних подій виспівав тільки зловіще кракане птацтва, яке злетїло ся жерти шляхотські трупи. В „Гайдамаках" же вразив критика не сам зміст, бо „поезія любить стони тисячів і румовища окрівавлених (LIV). Впрочім не перший Тарас упив ся гайдамацькими димами; вони перед літами натхнули одного з найвизначнійших польських поетів (се-б то S. Goszczynski — Zamek Kaniowski). Але Шевченко не вдоволив ся вибором предмету, тільки взяв ся за реґабілїтацію чину, який в очах історії позістане на все найгидшим проступком... вибухом шаленої пімсти і обурюючим, на велику скалю урядженим розбоєм".

Поет, після гадки Совіньского, має бути перш усего христїянином, який взносить ся понад блуди і пориви товпи, та оцїнює їх мірилом вічної правди (LV) і зичним голосом скликає синів України до одного великого діла любови ближнього (LVII).

Як не красні сї слова, то нам годі згодитись з ними, бо від дійсного поета годі вимагати, щоб він був „апостолом правди і науки", а треба і належить вимагати, щоб він був в повнім того слова значіню свобідним творцем художного твору, отже щоби дав нам можність пізнати сьвіт своєї власної уяви, щоби дав жерело нових незвісних нам до даної хвилї естетичних переживань і емоціональних прояв гніву, любови, мести. Без сего не було-б взагалі штуки, бо з Іліяди, Одиссеї і Енеїди прийшлось би викинути найкрасші частини, в яких говорить ся про кроволитну боротьбу, любовну страсть і її заспокоєне, для того-ж мали-б ми знищити Овідієву „Штуку любови" та взагалі більшу частину середньовічної лїрики, майже всї твори Рубенса і Флямандців та французькі менуети і пасторелї, що навівають на слухача ніжний чар любовної пристрасти.

Правда, коли поставити поруч себе отсї твори поета: Іван Підкова, Гамалїя, Тарасова ніч і Гайдамаки, то кождого читача вразить особливе замилуване поета до сцен різнї і пожару, до холоднокровної розправи козацтва з ворогом. Не треба одначе забувати, що для поета се тільки свого рода символи козацького завзятя, а не історичний предмет для любованя проливом ворожої крови, та не аґітаційне средство заклику до племінної ненависти і мести.

Шевченко як художник був перш усього пейсажистом і доволі добрим портретистом; побутові сцени в него мало вдатні. Те саме проявляєть ся і в його поемах, хоч дещо навідворот. І так — він дійсно добре малює природу; з розмахом шкіцує баталїстичні сцени — але нїколи не викінчує їх, не дбаючи відай про подробиці; затє дуже ніжно зображає побутові сцени, як в Катерині, Наймичці, Невольнику, так і в дрібних думках і віршах.

Нині, коли ми так богато чуємо і читаємо про Шевченка, коли ми так близько пізнали майже кожду хвилю його житя, коли ми перечитали кожду стрічку його писань, та виділи кожду риску його рисунків і малюнків, нам значно лекше здати собі справу з творчости поета і уявити собі — як настрій, так і характер його. Се значить, тільки нині могли ми зрозуміти те, що він складав свої стихи — ніжні і суворі, любовні і кровю облиті — не для якоїсь там аґітації серед суспільности, а щоби заспокоїти внутрішню потребу творчого духа. А що плодів поетичної творчости можна уживати для ріжних цілий, які не мають нічо спільного з поезією, в сім вже не поетова вина, і за се він ні перед ким не відповідає. Зрозуміли се инші критики Шевченка, а саме з російських Добрюлюбов і Аполлон Григорев, а з польських Gorzalczynski і барон Battaglia.

Переходимо тепер до иншого питаня, а саме про місце Шевченка серед инших славянських національних поетів. Понадто нам неважно знати, від кого Шевченко більший або меньший. Сего рода питане в історії літератури не має найменьшого значіня, бо для його рішеня нема ніякої реальної основи. Навіть теоретично не можна його ніяк рішити, бо нема даних для якихнебудь міркувань в тій справі.

Одинокий критерій для оцінки всякого поета, се критерій літературно-художної стійкости його творів. Таким критерієм для Шевченка були і містерна чистота — і богатство його мови, ніжна і легка мельодійність його стиха та богата картинність образів природи і зображених подій. Сильний патріотичний настрій його історичних поем, та бачна увага для суспільної недолї закріпощеного люду, се вже характерні прикмети змісту Шевченкового сьвітогляду і його поетичних творів. Художною стороною своїх творів — Шевченко стає поруч найбільших славянських поетів Пушкина і Міцкевича, хоч скількостию тих творів він стоїть дуже далеко за ними. Умовини розвитку поетичного таланту і поетичної творчости у нього та у його співбратів були настілько ріжні, що нам скорій приходить ся дивуватись великій внутрішній силї поета-самородка, ніж богатству поетичної творчости великих славянських поетів.

Оба-ж згадані поети є якраз для своїх націй тим самим, чим Шевченко для України. Хоч оба вони мали цілий ряд визначних попередників — своїх учителів та великих наслідників і товаришів — то анї Пушкина, анї Міцкевича ні один поет російський чи там польський не перевисшив до нині. Бо національний поет, се явище одної доби, се синтез скритих в дебрах і тайниках нациї художних сил, се вираз всїх її болів, страждань і радощів. Правда, що в одним-другім напрямі наслідники великих національних ґенїїв можуть дати більше, як дали ґеніяльні попередники учителї, але без тих велитів поетичної творчости, вони не вспіли-б збудувати ті величезні одноцїльні будівлї російської і польської літератури, які ми нині бачимо перед собою.

Найяркійше виступає се в літературах инших славянських народів. Вкажемо на ріжнородне художне богатство чеської літератури, що так сильними струями поетичної творчости Сьвятополка Чеха і Врхліцкого лучить ся зі сьвітовою літературою, та на сербо-хорватську поезію, що від XVI. віку одушевляє Сербів і Хорватів своїм історично-патріотичним змістом.— А все таки, анї в Чехів, анї в Сербів і Хорватів нема поета, якого-б сї народи особливо шанували як свого національного ґенія.

Се зовсім ясно і природно, бо ніодин з поетів тих народів не був в певний історичний момент національного житя свого племени видимим символом і виразом скритих в данім народі художних сил та його внутрішних змагань і почувань. Поодинокі доби історичного житя тих народів мають своїх великих творців, представників ріжних художно-літературних напрямів — але ніодин з них не став конечною вихідною і зародковою силою всего дальшого розвитку літературної творчости даного народу, а позіставав тільки визначним звеном в загально-національнім ланцюхови його духовного житя.

З Міцкевичем і Пушкином рідни́ть Шевченка ще загальний розвій його поетичної творчости, в якій бачимо і початковий період романтизму, і сильний лїризм, і зрівноважений реалізм; а з Міцкевичем лучить його горячий національний патріотизм, овіяний сумом і жалем за політичною самостійностию. Спільними обом попереднім поетам сторонами власної творчости Шевченко є очевидно учеником своїх великих взірців, але не наслідовником, а тим меньше яким компілятором; горожанською-ж і національною сьвідомостию він стоїть на рівні з обома поетами, як представник свого народа. Безперечно, в творчости Шевченка є декілька місць, що або своїм змістом або зовнішньою формою нагадують то Міцкевича, то Пушкина, то навіть Козлова і Жуковського.

Наведені в студії проф. О. Колесси „Шевченко і Міцкевич" зразки паралель між поодинокими місцями творів Шевченка і згаданих поетів говорять хиба про певну рівнобіжність картини природи, типів кобзаря та русалок і поодиноких поетичних мотивів, а впрочім виразно сьвідчать про самостійність не тільки поетичного замислу (концепції) тих образів, типів і мотивів, але й про самостійне опрацьоване і виконане їх одиноко питомим поетови способом. Прикмета ориґінальности замітна взагалі на всїх творах Шевченка, навіть на тих, які він взяв просто з уст народа. Завдяки тій первісности свого поетичного таланту Шевченко не змапіпрував ся, т. є. не сотворив сам для себе якогось шаблону, яким би він повторяв ріжні гадки в своїх творах, хоч до певних картин і мотивів він залюбки вертає. Згадати-б тільки його образи природи, або гірку долю Катерини і її синка.

Шевченко, як поет жіночої недолї, має в особі словінського поета Франца Прешерна (1800—1849) найблизшого собі по духови товариша. Гіркими невдачами власного житя Прешерн, син мужика, має таки дещо спільного з Шевченком. — Особливо близько рідни́ть його з Шевченковим житєм незаспокоєне горяче бажане ніжної жіночої любови. Тим то може він і вертає кілька разів до мотиву сталої жіночої любови, навіть для зрадника і до мотиву опущеної любки. Найлучше-ж виразив він почуваня дівчини-матери в стиху „Nezakonska mati":

„Нащо треба було тебе,
дитя любе, дитя красне,
мені, молодій дівчині,
незамужній матери?
Отець клив мене, бив мене,
мати надімною плакала;
мої встидали ся мене,
чужі на мене вказували.
Він, що був любим моїм,
він, твій правий отець,
вийшов собі в сьвіт, Бог знає куда,
тобі й мені на сором.
На що треба було тебе
дитя любе, дитя красне!
Але чи треба було, чи ні,
я все таки над щастє люблю тебе.
Мені здаєть ся що весь відкрите,
коли поглину в твої очи,
коли ти приязно усьміхнеш ся,
що я перебула — забуто.
Той, що птиці під небом кормить,
нехай тобі дасть щасливі веселі дні!
Тай чи треба тебе було, чи ні,
все буду тебе любити".

В сім стиху бачимо мотив материнської любови до своєї дитини, так широко розвинений Шевченком в „Наймичці", та той сам момент страждань безмужної дівчини-матери від рідні і спів-горожан, який дав Шевченко в „Катерині" і „Матери покритці". Се тільки один зразок, а їх в поезії Прешерна дуже богато, так що порівнане обох поетів в тім напрямі було-б дуже цінне для близшого пізнаня як Шевченка, так і взагалі самого мотиву в літературі.

Велике значінє Шевченка як українського національного поета, як борця за свободу і правду в Росії, та взагалі як великого поета-самородка оцінили найлучше із Славян перші Великоруси, які перевели на свою мову майже всі важнійші його твори; відтак йдуть Поляки, Хорвати, Болгари, Словінці і Чехи. Ті остатні найменьше інтересувались ним. Останними літами Шевченка пильно переводять Білоруси, а їх найвизначнійший поет Янка Купала очевидно стоїть під дуже сильним впливом українського ґенія, якого твори любить і цінить він не меньше Міцкевича й Пушкина.

Звязь Шевченка з польською і великоруською літературою, особливо його розвій на основах і тлї культурного житя у Росії, а там вікова історична звязь України з Москвою і Польщею, велять нам нині взятись за основнійше пізнане культурно-національного житя сих народів, щоби Україні промостити тим певнійшу дорогу для виходу на сьвітову арену культурного житя. До сего взивав і Шевченко, накликуючи до пізнаня чужого добра, щоби тим більше добра стало у рідній країні.

І. Свєнціцький.

Тарас Шевченко.

ХОЛОДНИЙ ЯР.

У всякого своє лихо,
І в мене те лихо;
Хоть не своє, позичене,
А все таки лихо.
Но що-б, бач ся, те згадувать,
Що давно минуло?
Будить Бог-знає колишнє?
Добре, що заснуло!...

Хоть і яр той! Вже до нього
І стежки малої
Не осталось, і здаєть ся,
Що ніхто й погою
Не ступив там, — а згадаєш,
То була й дорога
З монастиря Мотриного
До яру страшного.
В яру колись гайдамаки
Табором стояли,
Лагодили самопали,
Ратища стругали.
У яр тоді сходили ся,
Мов із хреста зняті,
Батько з сином і брат з братом,
Одностайно стати
На ворога лукавого,
На лютого Ляха.

Деж ти дів ся, в яр глибокий
Протоптаний шляху?
Чи сам заріс темним лїсом?
Чи то загатили
Нові кати, щоб до тебе
Люди не ходили
На пораду: що їм діять
З добрими панами,
Людоїдами лихими,
Новими Ляхами?
Не гатїте! бо над яром
Залїзняк витає,
І на Умань позирає,
Ґонту виглядає.
Не ховайте, не топчіте
Сьвятого закона!
Не зовіте преподобним
Лютого Нерона!
Не славте ся царевою
Сьвятою війною,
Бо ви й самі не знаєте,
Що царики коять!
А кричите, що несете
І душу і шкуру
За отечество! Єй Богу,
Овеча натура!
Дурний шию підставляє
І не знає, за що,
Та ще й Ґонту зневажає,
Ледаче ледащо:
„Гайдамаки — не воины,
Разбойники, воры,
Пятно въ нашей исторіи!..."
Брешеш, людоморе!
За сьвятую правду, волю
Розбійник не стане,
Не розкує закований
У ваші кайдани
Народ темний; не заріже
Лукавого сина;
Не розібе живе серце
За свою Вкраїну!
Ви — розбійники неситі,
Голодні ворони!
По якому правдивому,
Сьвятому закону
І землею, всім даною,
І сердешним людом
Торгуєте? Стережіть ся-ж,
Бо лихо вам буде,
Тяжке лихо! Дуріть дітий
І брата слїпого,
Дуріть себе, чужих людий
Та не дуріть Бога!
Бо в день радости над вами
Розпадеть ся кара,
І повіє новий огонь
З холодного яра!

Денис Лукіянович.

ЩО ШЕВЧЕНКО ЗРОБИВ.

Хоч доси не було більшого українського поета від Шевченка, то далеко ще не в самих тільки творах вся його заслуга. Треба розглянути, кілько він заважив у нашім народнім відродженю. І справді треба сказати: відродженю, бо в перших десятках 19. віку ми були наче мертві. Отже відомо, що по зруйнованю Січи цариця замісць давного гетьманського устрою державного завела московські порядки в утворених з України ґуберніях: Київській, Чернигівській і Новогород-Сіверській. Українці глядїли на се мовчки. Інтелїґенція почала ще забігати ласки у нового правлїня. А хоч і був гурток невдоволених, то вони таїли ся; вислали тільки депутата Капниста до пруського мінїстра змовити ся, що Українцї зроблять повстане. Заносило ся на війну між Росією а Прусом 1719 р., але до неї не прийшло, а навіть пруський мінїстер не дав Капнистови ясної відповіди, так що на Україні не зроблено й ніяких приготовлень до оружного повстаня.

Девятнайцятий вік застав у нас повну мертвоту. Український нарід був розділений на два табори. Люд говорив по українськи і співав пісні про минулі часи. Інтелїґенція була то сполячена то змосковщена, а хоч і знала, що вона а Москалї і Поляки не одно, то не могла і не хотїла також і до народу прихилити ся. Вона дивила ся на нарід, як на щось низшого, на дику масу, котра буде загибати. От для прикладу: Павловський написав українську граматику і поясняє, що він вважає українську мову ні мертвим, ні живим нарічем, але вимираючим, тому й написав він граматику, аби лишив ся якийсь слід української мови.

Тимчасом розширений з західної Европи романтизм навертав до устної словесности. А що про скарб народних українських пісень і чужі (Цертелєв) висказав ся з великим признанєм, тим робом збудив романтизм пошану для простонародя. Під впливом етноґрафічних студий (дослідів над народом: його звичаями, мовою, ношею) витворив ся живійший рух, ніж за час наполеонських війн, коли гноблені Францією народи підняли оклик: право народів на самостійне житє. Памяткою тих часів лишила ся Енейда Котляревського, видана полтавським гуртком. З кружка етноґрафів, зібраного коло харківського унїверситету, вийшов і найталановитший тодї повістяр Квітка. Але усї ті письменники і полтавського і харківського кружка політично були наскрізь байдужі, так ми і не мали нїякої минувшини, нїби наші прадїди родили ся в ярмі, так як ми. Лице лупає ся від сорому, коли читаєш Квітчине „Добре роби, добре буде". Ще не забули ся злочини московських царів на Україні, ще народні пісні про се гомоніли, а вже Квітка величає царя за здумані добродійства, каже мужикам припадати до колїн ґубернатора, медалю від царя представляє як найвисше добро і щастє людий, а повість свою кінчить молитвою за царя.

А кріпацький син Шевченко инше мав славословіє для московських царів:

„...Слава, слава
Хортам, і гончим, і псарям
І нашим батюшкам царям!"

Він перший пригадав землякам, що ми славних дідів внуки. Він перший звернув ся до козацької і гайдамацької минувшини. Хоч бачив помилки в нашій історії, то шанував у нїй боротьбі за волю і право народнє.

Шевченко перший наш поет, у котрого є політична думка. Він перший відважив ся поставити наше право на державну самостійність. А хоч славянофільські політичні думки, яких слїд бачимо в Шевченкових поезіях, не здійснили ся, то і не пропали марно.

Політичні права українського народа були зачеплені Шевченковими творами і вже з круга думок Українців не зійшли; тим більше, що дрібну частину українського народа під австрійським цїсарством покликали недалекі події історичні до конституційного житя.

Шевченко вийшов з народа і не тільки володів усіми скарбами його мови й поезії, не тільки любив мужика, але й упімнув ся за його право. Ті, що перед ним писали, Котляревський, Гулак, Квітка, то були дїдичі й високі урядники. Вони знали мужицьку одежу і мову, але не знали його горя і душі. Шевченко на власній шкірі виніс усі хлопські злидні, тому він умів сказати про вдовині сльози і про панщину.

Він сказав, що народ наш брат, хоч і меньший; казав обіймити його, бо родина то єдність. Він перший се сказав. Отже він продовжував роботу київських князів. Вони перли до того, щоб племена споїти і злити в один нарід, а Шевченко накликав нас до того, щоб ми пізнали, що тільки інтелїґенція і нарід разом становлять той орґанїзм, який живе, росте і розвиває ся, має будучність. Перед Шевченком приймали поети тільки мову від мужика, а Шевченко приняв мужика самого. Тим він дав нам підставу до житя.

Дав крім того високі вселюдські кличі любови, правди і волї. А коли ми так самі перед собою стоїмо ясно, то нам байдуже, які там питаня ставлять собі сусїди. До Шевченка вони питали ся, чи слїд Українцям приймати в лїтературу якийсь новий язик, коли можна писати російською мовою. Виступ Шевченка не був відповідию на сей запит; він його просто перечеркнув.

З Шевченка вийшло т. зв. відроджене шістьдесятих років з правдивими европейськими гадками. Шевченко дав нам підвалини нинїшного нашого сьвітогляду, який ми відповідно з вимогами часу доповнили.

А коли згадаємо, в яких житєвих умовах працював Шевченко, бо в таких умовах, що й люди твердого характеру виреклиби ся своїх ідеалів — одно лиш можемо скаазти: Щоб кождий з нас міг гідно сьвяткувати роковини народин чи смерти того найбільшого Українця! Того, що в Заповіті казав:

„Поховайте, та вставайте,
Кайдани порвіте!..."

Будьте гідні великого, безсмертного Тараса з Його чоловіколюбними ідеями, з Його пожертвованем для вітчини.

ХОЧЕТЬ СЯ ВІРИТИ.

(Статя К. Оберучева в „Русскім Слові", з 1. марта 1919).

Часописи подають телеґрафічну вість Українського Бюра в Женеві, що аліянтські держави признали українську републику і що її представники будуть допущені на мирову конференцію.

Хочеть ся вірити, що се правда, бо вже давно треба було так зробити.

Признане України самостійною одиницею було актом конечности, тому що нарешті треба було перейти до дійсної будови републиканської Росії, яку большевики пхнули в анархію, а Україна одна із значних її частий, була на дорозі нової будови правдиво-демократичної держави, бо там найсильнїйшими оказались середні демократичні круги, котрі тішились і тішать ся найбільшим довірєм широких мас населеня України.

Іменно тим провідничим українським кругам належить ся честь за витривалу і безперервну боротьбу проти нїмецького наїзду з одного боку, і проти змагань до замаху поваленя держави анархістами з другого боку.

Признане України в значній мірі облекшить порішене острого спору між воскресаючою тепер Польщею а передше вже признаною Україною, котра находила ся в процесї твореня, але ще доси не була признана.

Признане України облекшить також утворене правильної державної орґанїзації на правдиво демократичній основі і установлене нормальних условин житя, бодай в одній части розбитої большевиками Росії.

Се признане облекшить також і ту титанїчну боротьбу, котру Україна була приневолена вести з непрошеними опікунами — великоруськими большевиками, що постійно інтервенюють, впадають в нутро України з цїлию, щоби „просьвітити" Українців і приневолити їх до утвореня „українсько-совітсько-робітничо-солдатсько-матросько-козацько-селянсько-батрацької републики" та перейти в положене погибаючої Великоросії, або щоби загорнути Україну, бо там богато добра марно лежить, отже треба-б його забрати собі, а Українців оставити на голодову смерть.

Хочеть ся вірити, що донесене про признане України не здогад, не чутка, а факт, та що наконець на Україні, котра так много натерпілась від насильників всякого рода — як царських так і большевицьких — запанує спокій і „лани широкополї" знов заживуть творчим житєм, щоби показати, як здоровий націоналїзм, далекий від шовінїзму, може в історичну хвилю стати творчим жерелом і утворити житє там, де воно, як здавалось, було задушене.

І як се донесене правдиве — то ми можемо післати Україні горячий привіт і бажане установленя правдиво демократичних основ народного житя, на що вповні заслужив собі нарід, котрий боров ся за свободу.

О скільки можна знати із принагідних донесень з України, провідниками теперішної України являють ся круги не вузко-націоналїстичні, не шовінїстичні, і тому є повна надія, що признане самостійности України не послужить до розвитку на Україні того змаганя, котре мало би на цїли задавити живі національні меньшости, та що тим меньшостям буде забезпечена така свобода, яку має український нарід.

Запорукою сего може послужити настрій провідничих кругів України, а також і бувший вже примір — угода Центральної Української Ради з тимчасовим правительством з дня 3. липня 1917 року, коли то Центральна Рада торжественно признала незаперечені права національних меньшостий на територїї України. Запорукою того служить те, що гноблений російськими царями український нарід не схоче сам стати гнобителем других.

Витаючи нову свобідну Україну, ми не можемо не висловити надії, що прийде час, коли утворять ся і зорґанїзують ся на демократичних основах другі части, на які розложилась бувша Росія, а всї ті републики-сестри простягнуть одна другій руки та утворять загальну родину і відродить ся сильна могуча федеративна Русь, де не буде місця бувшим роздорам і взаїмним гнобленям.

Ще кілька слів.

Дивним складом обставин тогосамого дня, коли прийшла вість про признане України союзниками, ми читаємо „ноту" господина Чічеріна, мінїстра справ заграничних великоросійської републики, про непризнане України совітським правительством.

„Супроти того, що берестейський мир не істнує, совітське правительство не обовязане признати самостійности української держави. Комісаріят заграничних справ совітського правительства звертаєть ся до всїх інституцій російської соціялїстичної і федеративної републики з указом, щоби вони вважали неважними всї документи, видані українськими властями. Російське правительство совітів закликає всїх людий і всї інституції, котрі охоронюють інтереси бувшої української держави, щоби з опублікованєм сего указу спинили свою дїяльність".

Чи можна бути більше отвертими? Панове „совітчики" признавали Україну самостійною лише на приказ нїмецьких ґенералів, котрі їм так наказали зробити. Коли же власть і сила нїмецьких ґенералів упала, то панове „совітчики", котрі на словах признають права самоозначеня народів, відмовляють такого-ж права Україні.

Чи можна пійти дальше в політичнім цинізмі?

ЖЕРТВИ ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА НА УКРАЇНСЬКИЙ СИРОТИНЕЦЬ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ.

Ню Йорк, Н. Й. Стефан Бурдіян, член 130-го відділу $1.00

Ансонія, Конн. Сестрицтво св. Єлени від. 262, жертвувало зі своєї каси $10.00; поодинокі членицї зложили (збіркою заняла ся Олена Придун): Марія Кобасяр $1.00; Марта Панько 50 цнт.; Таця Скуба 25 цнт. — Разом $11.75

Сиракюз, Н. Й. Бр. св. Петра і Павла, від. 39, жертвувало зі своєї каси $5.00

Шікаго, Іль. Членицї 33-го відділу зложили: Катерина Добжайська, Вікторія Коцоловська, Анна Коцоловська, Зофія Гнатусько, Марія Гінко, Марія Ґбур, Марія Дороцька, Ева Грицкевич, Марія Бабяк, Катерина Гнатусько, Марія Гринь, Францїшка Мельник, Вікторія Пісума і Марія Козимка по 25 цнт.; Анна Бурдяк, Ольга Гнатусько, Катерина Генківська, Анна Дороцька, Олена Маліцька, Параскевія Коцоловська, Катерина Стефанів, Сафестина Гінко, Вікторія Коцоловська і Зофія Пудик по 15 цнт.; Катерина Генківська, Ева Шпирналь і Катерина Демкович по 10 ц. — Разом $5.30

Ром, Н. Й. Братство при церкві св. Николая зібрало в недїлю (9. лютого 1919) підчас акафисту (гроші надіслав Мих. Павелко) $5.50

Вест Пулман, Іль. Члени 243-го відділу зложили (збіркою заняв ся В. Стефанюк): Ч. Стек $2.00; О. Креденс $1.00; В. Шполюк, В. Гавришків, С. Креденс, Т. Янїга, О. Михальський, М. Співак, Т. Ничай і Т. Янсевич по 50 цнт.; І. Павлюх і М. Красота по 30 цнт.; В. Стефанюк, І. Іськів, В. Мудрик, О. Станкевич, О. Парус, І. Шкраба, Н. Малчай, Т. Федун, В. Надворний, Р. Мельничук, М. Мачах, М. Ткачук, К. Ткачук, А. Сосновська, В. Шавала, І. Головатий, В. Лепех, С. Свиступ, З. Іськів, А. Стефанюк, І. Лучків, М. Микитюк і П. Лепех по 25 цнт.; Ю. Надвік 15 цнт. — Разом $14.25

РАЗОМ $42.80.

В ч. 26. „Свободи" оголошено $1.113.01.

ЗАГАЛЬНА СУМА $1.155.81.

В. Левчик, гол. касієр У. Н. С.

НА ЗАМКУ В АМЕРОНҐЕН, В ГОЛЯНДІЇ.

Бувша кайзериха і льокай бувшого кайзера дивлять ся в ночи, що дїеть ся з Билом. До пізна тарахкав він на тайпрайтері, описуючи своє панованє і війну за сесе панованє, яка не вийшла тому панованю на здоровлє. Але чогось нагло перестав тарахкати і затих. Дивлять ся, а він сарака впав на постіль і лежить як неживий.

— Ой лихо — каже кайзериха — таж Бил зажив трутину!...

Дивить ся льокай, а то Бил тільки блофа пускає. Він випив усе чорнило, яке кайзериха купила до тайпрайтера, аби зробити перестрах і переконатись, чи дуже за ним тужать.

Тільки даром всїх настрашив. Навіть портрет його на стїнї дурно сплакав. З цїлого трафунку нїчого не було, лиш був трохи спокій на замку, бо як Бил не мав фарби, то заштапував писарку про свої дїла, як ще кайзерувало ся в Берлїнї.

ЧИ Є ПІДСТАВА ДЛЯ ЛІҐИ НАРОДІВ?

Противники Ліґи Народів кажуть, що вона не має підстави; що вона без фундаменту; що то палата з карт або з піску, яка за найменьшим подувом розлетить ся.

Але се неправда.

Ліґа Народів опираєть ся на могилах тих жовнїрів, що полягли у війнї. Більше як 7 мілїонів молодих людий полягло у війнї і їх могили говорять до живучих людий:

— Направте суспільні відносини на землї! Усуньте кривду і несправедливість! Дайте всїм волю і свободу і однакове право до житя! Нехай не буде нї панів нї дїдів, нї богатих нї бідних! Нехай всї будуть рівні! Тодї скасуєте війну, а дорогою до того є Ліґа Народів!

Ті могили поляглих невинно мілїонів — се підстава, на якій має бути збудована Ліґа Народів, а як вона буде збудована і як вона поможе довести до суспільної справедливости на сьвітї, тодї можна буде сказати, що ті мілїони не полягли надармо.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

БРІДЖПОРТ, КОНН. Тов. „Українська Січ", від. 59, повідомляє своїх членів, що квартальний мітінґ відбудеть ся в неділю, 9. марта б. р. точно о годинї 2.30 пополудни, в Українській Гали, 108 Коссут стріт. Кождий член повинен прийти на сей мітінґ і вирівнати свої залеглости, бо в противнім случаю буде суспендований. — Мих. Галькевич, секр.

КАСОВИЙ ЗВІТ У. Н. СОЮЗА

за місяць лютий 1919 р.

ПРИХІД:

Від.	Заплатив	Від.	Заплатив
1.	305.30	137.	46.94
2.	75.67	138.	27.53
3.	49.11	139.	30.33
4.	59.09	140.	18.31
5.	42.24	141.	27,24
6.	24.47	142.	108.89
7.	107.66	143.	51.48
8.	19.18	144.	46.71
9.	77.81	145.	23.72
10.	148.61	146.	107.83
11.	6.63	147.	134.18
12.	106.17	148.	14.56
13.	40.33	149.	58.67
14.	37.66	150.	15.36
15.	37.88	151.	54.90
16.	28.84	152.	18.50
17.	27.09	153.	25.24
18.	76.12	154.	26.68
19.	14.80	155.	197.41
20.	116.08	156.	27.43
21.	22.40	158.	27.77
22.	50.28	159.	33.91
23.	33.62	160.	82.54
24.	43.04	161.	13.69
25.	21.23	162.	15.37
26.	23.10	163.	19.90
27.	71.51	164.	51.45
28.	92.28	165.	109.05
29.	91.76	166.	15.52
30.	29.45	167.	17.50
31.	16.12	168.	118.01
32.	26.12	169.	15.85
33.	26.96	170.	172.12
34.	53.37	171.	53.85
35.	35.31	172.	54.76
36.	29.41	173.	30.79
37.	37.75	174.	48.69
38.	163.47	175.	59.22
39.	40.76	176.	15.41
40.	12.35	177.	18.31
41.	55.55	178.	15.47
42.	62.33	179.	119.92
43.	13.74	180.	14.77
44.	68.46	181.	37.51
45.	92.48	182.	11.71
46.	30.72	183.	23.24
47.	18.09	184.	5.69
48.	53.65	185.	19.51
49.	47.41	186.	65.24
50.	19.27	188.	20.34
51.	25.73	189.	10.43
52.	20.49	190.	5.03
53.	40.04	191.	41.82
54.	19.71	192.	24.70
55.	35.62	193.	189.80
56.	50.64	194.	31.00
57.	59.31	195.	28.54
58.	24.95	196.	22.00
59.	56.27	197.	15.00
60.	18.38	198.	29.02
61.	61.57	200.	56.12
62.	58.95	202.	18.18
63.	172.79	203.	42.23
64.	29.97	205.	19.86
65.	137.61	206.	84.80
66.	44.23	209.	112.15
67.	81.80	210.	31.35
68.	29.89	211.	67.00
69.	66.86	213.	162.79
70.	188.69	214.	22.35
71.	21.83	215.	32.80
72.	52.47	217.	201.16
73.	20.13	218.	199.61
74.	35.21	220.	143.66
75.	53.55	221.	194.85
76.	155.60	223.	94.91
77.	54.11	224.	11.93
78.	97.32	225.	54.07
79.	12.10	228.	32.07
80.	33.70	229.	110.89
81.	119.51	230.	104.74
82.	16.86	233.	46.54
82.	60.67	234.	135.08
84.	10.51	235.	89.33
85.	44.33	237.	88.39
86.	57.77	238.	9.32
87.	61.89	239.	120.12
88.	11.30	241.	38.55
89.	17.18	243.	72.23
90.	48.42	244.	19.95
91.	117.65	245.	59.65
92.	13.04	246.	21.53
93.	23.52	247.	153.65
94.	33.01	248.	102.29
95.	43.15	251.	49.11
96.	108.91	254.	77.16
97.	11.05	255.	62.34
98.	65.20	256.	19.94
99.	115.24	258.	29.77
100.	16.37	259.	97.95
101.	34.88	261.	20.47
102.	215.57	262.	16.75
103.	89.65	263.	19.26
104.	151.83	270.	130.43
105.	81.95	273.	25.12
106.	133.36	274.	55.97
107.	56.10	276.	208.60
108.	36.10	277.	25.14
109.	83.49	278.	38.18
110.	33.17	282.	81.06
111.	40.19	283.	58.98
113.	59.45	286.	36.80
114.	45.30	288.	77.42
115.	24.94	290.	27.96
116.	27.96	291.	26.03
117.	71.24	292.	88.35
118.	11.02	293.	7.60
119.	23.85	295.	84.07
120.	69.33	296.	91.26
121.	20.15	300.	239.01
122.	7.70	301.	81.39
123.	28.06	303.	17.85
124.	56.58	305.	14.04
125.	27.76	308.	57.08
126.	22.21	314.	10.14
127.	67.26	315.	9.13
128.	26.50	316.	90.33
192.	12.18	317.	42.35
130.	140.75	318.	52.07
131.	19.46	320.	30.61
132.	84.21	321.	41.01
133.	167.55	322.	31.58
134.	18.37	323.	22.94
135.	28.02	324.	68.88
136.	113.99	326.	77.59

Від.	Заплатив	Від.	Заплатив
330.	91.92	367.	56.44
332.	41.55	369.	89.06
336.	134.80	370.	92.15
338.	156.17	371.	38.31
339.	57.60	373.	9.93
341.	61.65	379.	126.46
342.	80.06	380.	25.00
344.	13.22	381.	11.57
347.	19.91	384.	103.13
349.	32.95	385.	31.48
350.	55.18	388.	87.43
351.	19.71	391.	27.33
354.	82.47	392.	8.87
355.	32.40	393.	32.33
357.	18.75	396.	62.65
363.	64.38	400.	54.93
364.	53.07	401.	19.58
365.	54.13	402.	11.13

На сплату морґечів	10.500.00
„Свобода" на довг	2.000.00
Процент від бондів	242.50
Процент від морґечів	296.46
Процент з банків	216.13

На річ сирітського фонду по бл. п.:

Николай Кривоніс, в. 23	750.00
Василь Одвард, в. 218	650.00
Михайло Ричак, в. 300	200.00
Василь Плекан, в. 218	500.00
Григ. Бушлїй, в. 336	850.00
Григ. Омелян, в. 218	150.00
Дмитро Кирик, в. 273	400.00
Дмитро Шмілик, в. 247	300.00
Стан. Антонишин, в. 245	500.00
Макар Кузьма, в. 87	472.03
Стефан Янишин, звернений чек	100.00
Разом	35.554.91

РОЗХІД:

Посмертне по бл. п.:

Павло Механїк, від. 61	200.00
Никола Кривоніс, в. 23	1.000.00
Т. Ропицький, в. 41	100.00
Теодор Кіхтан, в. 322	500.00
Василь Одвард, в. 218	1.000.00
Й. Ковальчик, в. 147	1.000.00
Михайло Ричак, в. 300	300.00
Олекса Дурняк, в. 87	1.000.00
Антоніна Ротко, в. 70	1.000.00
Василь Плекан, в. 218	700.00
Григ. Бушлїй, в. 336	1.000.00
Григ. Омелян, в. 218	300.00
Дмитро Кирик, в. 273	1.000.00
Дм. Шмілик, в. 247	1.000.00
С. Антонишин, в. 245	690.35
Макар Кузьма, в. 87	944.05
Михайло Дерінь, в. 135	500.00

Запомоги з фонду убогих:

Фрозина Карляк, в. 2	50.00
Іван Фариняк, в. 109	50.00

Виплати з фонду сирітського:

Максим Музичка, в. 78	350.00
Михайло Стерняк, в. 78	425.00

Розходи адміністраційні:

Платня головн. уряду	340.00
Платня помічника	90.00
Орґан У. Н. С.	2.052.36
Відзнаки для членів	245.14
Видатки канцелярійні	193.59
Стейтові лайсенси	74.00
Засїданє контр. комісії	203.40
Жертва на шпиталь	25.00
Разом	16.332.89

ЗІСТАВЛЕНЄ:

Прихід за лютий	35.554.91
Готівка з кінцем січня	77.811.34
Разом	113.366.25
Розхід за лютий	16.332.89
Готівка з кінцем лютого є	97.033.36

БІЛЯНС.

Стан чинний:

Готівка	97.033.36
Морґечі	52.600.00
Бонди	237.647.00
Реальність	19.500.00
Друкарня	24.000.00
Разом	430.780.36

Стан довжний:

Фонд посмертний	164.695.27
„ резервовий	120.859.30
„ адміністрац.	28.605.68
„ убогих	8.978.77
„ народний	5.567.49
„ конвенційний	5.535.81
„ сирітський	96.538.04
Разом	430.780.36

К. Кирчів, гол. предс.;
В. Левчик, гол. касієр;
С. Ядловський, г. фін. секр.

ЯК ВИГЛЯДАЄ ЖИТЄ У ВЕЛИКИХ МІСТАХ.

Разячою появою нинїшного часу є брак домашного житя у великій части населеня. В частях міста, де мешканя винаймають ся, дім є лише місцем, де чоловік приходить їсти і спати. Від вчасного ранку до пізної ночи улиці брудних передмість кишать від житя. Почавши з дітий, які ще не ходять твердим ходом, а скінчивши на старих, які вже ледви ноги волочать, все уважає дім за нудне місце і йде на улицю. Якунебудь конечну домашну роботу робить ся прихапцем, а решта часу, коли нема неминучої конечности бути в дома, провадить ся на улици, або на випадок дощу в ріжних забавових місцях (театри і др.). В таких обставинах родинного житя може бути дуже мало. Ті звязи, які повинні лучити чоловіка і жінку, родичів і дітий, сестер і братів, розірвані. Кожде шукає свого власного товариства, свого інтересу і своєї втїхи на улици.

І власне з таких місць виходить гірша кляса народу; хоч не завсіди небезпечні злочинці, то дуже часто малі, повсякчасні злочинці. І початок злочинства в більшій мірі можна доказати в зруйнованім родиннім житю, в тім, що не було родительської контролї над дїтьми, які вганяли улицями, щоби було за що вчепити ся, добре чи зле, протягом довгих годин.

Се строгий докір брудним передмістям, але тут не сказало ся нїчого нового. Факти се всім добре відомі і їх повторяють час від часу ті, що сї відносини знають. Та чому сїй тїлесній і душевій погани позволяєть ся істнувати?...

Коло нагромаджених в однім місци промислових центрів назбирало ся богато робітництва, з чого вийшла дорожня мешкань, яка тільки може бути, і тяжко його дістати; а рівночасно ті фабрики і робітнї, що там були, не могли часом знайти подостатком робітників. Та й самим фабрикам ставало затісно; не було землї для розширеня, треба було будувати високі будівлї і т. п. І так фабрики поволи висувають ся поза місто, де земля таньша і є її досить. Здавалоб ся, що й робітництво туди перенесеть ся. І дехто переніс ся, однакож більшість лишила ся на давних місцях, в наємних домах і переповнених улицях, серед рядів театрів, саль до танців і совганок.

Були часи, коли ранком трамваї везли тисячі людий в напрямі міста, а вечером поза місто. Нині кождого ранку виїздять поза границї міста, де побудовані великі фабрики, а вечером назад до переповнених частий міста. Коло великих фабрик видно великі вивіски, де вказуєть ся робітництву застановитись над сталим занятєм, здоровим окруженем і незгіршим зарібком. Однакож се важне питане, підняте в той спосіб, часто буває без наслїдків. Причини шукати можна всюди. Здаєть ся, що людям тяжко розлучати ся з тим, що вони уважають таким важним до житя: сотки ріжних розривок, які дає улиця в середині міста і в найблизшій околици. Многі не дбають, аби жити близше роботи, але щоби жити близко веселого виру. Вечірні „мувінг пікчери", нічні танцї, гра в пулрумах, все те уважаєть ся цїлию житя. Цїлий погляд на житє дуже викривлений.

Може бути і друга причина. Родині тяжко рішити ся на вихід з околиці, з якою вона зжила ся і йти в незнану околицю. Ся давна відвага, що казала покидати старий край, ослабла. Богато імігрантів не знайшли в американськім житю того, чого сподївали ся. І се може відобрало охоту дальше за чимсь шукати.

Який же вихід? Чи дальше продовжати таке брудне і ганьбляче міське житє? Чи дальше маєть ся терпіти таке неприродне пановане злочину? Чи дальше маєть ся терпіти те, що розриває щоденну звязь? Чи довше має істнувати таке лихо в тих переповнених сторонах міста, що вбивають тїло й душу? Дійсно сьому треба би запобігти. Але хто дасть тут слово поради і заохоти, яке змінило би відносини в одній родині за другою? Хто, коли не місцевий сьвященик з громадкою сьвідомих сьвітських людий, які йому помагалиб? Щоби позаміські фабрики помагали, про се нема мови...

(L. F. Happel, H. A., in „America").

ЗВІТ ГОЛОВНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ У. Н. СОЮЗА

з ревізії майна У. Н. Союза і з діловодства гол. екзекутивного комітету, переведеної в днях 17-18-19-20 і 21. лютого 1919 р., за час від 1. жовтня 1918 р. до 31. січня 1919 р.

ЗВІТ ФІНАНСОВИЙ У. Н. СОЮЗА.

Приходи.

Жовтень 1918 р.	$ 23.813.29
Падолист 1918 р.	49.653.39
Грудень 1918 р.	32.248.32
Січень 1919 р.	22.271.57
Разом	$127.986.57

Розходи.

Жовтень 1918 р.	$ 32.484.92
Падолист 1918 р.	87.861.71
Грудень 1918 р.	65.105.94
Січень 1919 р.	13.009.25
Разом	$198.461.82

Зіставлене.

Готівка полістала з днем 30. вересня 1918 р.	$148.386.59
Прихід від 1. жовтня 1918 р. до 31. січня 1919 р.	127.986.57
Разом	$276.373.16
Відтягнено розхід від 1. жовтня 1918 р. до 31. січня 1919 р.	198.461.82
Готівка з днем 31. січня 1919	$ 77.911.34

ЛЬОКАЦІЯ ФОНДІВ.

Фонд посмертний.

Піплс Сейвінґ анд Трост Ко., Гейзелтон, Па.	$ 10.086.33
Нешенел Стейт Банк, Елізабет, Н. Дж.	225.00
Юніон Кавнти Трост Ко., Елізабет, Н. Дж.	18.301.92
Разом	$ 28.613.25
Незвернені чеки на суму	6.978.33
Знаходить ся в банках	$ 21.634.92
Бейон Сіти бондс на суму	12.582.00
Бейон Сіти бондс на суму	15.675.00
Нюарк Сіти бондс на суму	50.880.00
Джерзи Сіти бондс на суму	23.875.00
Ліберти бондс (2-гої позички)	40.200.00
Разом	$164.846.92

Фонд резервовий.

Дайм Трост Ко., Шамокін, Па.	$ 3.261.68
Нешенел Гудсон Кавнти Трост, Джерзи Сіти	454.41
Юніон Трост Ко. оф Н. Дж.	16.494.60
Разом	$ 20.210.69
В морґечах	63.100.00
В бондах Бейон Сіти	5.100.00
В бондах Ню Йорк Сіти	1.890.00
Ліберти бондс	10.000.00
Реальність У. Н. Союза	19.500.00
Разом	$119.800.69

Фонд адміністраційний.

В банку Юніон Кавнти Трост Ко., Елізабет, Н. Дж.	$ 6.333.84
Незвернені чеки на суму	943.05
Остає	$ 5.390.79
Масток друкарні „Свободи"	23.000.00
Депозит в рекорд. секретаря	100.00
Загальна сума	$ 28.490.79

Фонд убогих.

Нешенел Банк оф Шамокін, Па.	$ 2.635.73
Юніон Кавнти Трост Ко., Елізабет, Н. Дж.	3.034.94
Разом	$ 5.670.67
Відтягнено незвернені чеки	200.00
Остає	$ 5.470.67
Позичка друкарні „Свободи"	3.000.00
Загальна сума	$ 8.470.67

Фонд народний.

Ґаранти Сейф Депозит Ко., Шамокін, Па.	$ 4.587.22
Юніон Кавнти Трост Ко., Елізабет, Н. Дж.	809.51
Загальна сума	$ 5.396.73

Фонд сирітський.

Маркет Нешенел Трост Банк Шамокін, Па.	$ 11.491.34
Юніон Трост Ко. оф Н. Дж.	301.09
Юніон Кавнти Трост, Елізабет	3.678.34
Разом	$ 15.470.77
Незвернені чеки на суму	685.00
Є в банках	$ 14.785.77
Ню Йорк Сіти бондс	42.525.00
Трентон Сіти бондс	9.570.00
Ессекс Кавнти бондс	10.050.00
Ліберти бондс	15.300.00
Загальна сума	$ 92.230.77

Фонд конвенційний.

Знайдено в банку Юніон Кавнти Трост Ко., Елізабет	$ 4.921.77
Загальна сума	$ 4.921.77

ЗВІТ МАЄТКУ ДРУКАРНІ У. Н. СОЮЗА.

Приходи.

Жовтень 1918 р.	$ 6.024.42
Падолист 1918 р.	7.363.47
Грудень 1918 р.	5.179.88
Січень 1919 р.	6.011.19
Разом	$ 24.578.96

Розходи.

Жовтень 1918 р.	$ 4.547.86
Падолист 1918 р.	9.080.30
Грудень 1918 р.	5.672.14
Січень 1919 р.	4.395.02
Разом	$ 23.695.32

Зіставлене.

Готівка з днем 30. вересня 1918 р.	$ 1.346.47
Прихід від 1. жовтня 1918 р. до 31. січня 1919 р.	24.578.96
Разом	$ 25.925.43
Відтягнено розхід від 1. жовтня 1918 р. до 31. січня 1919	23.695.32
Готівка з днем 31. січня 1919	$ 2.230.11
Ню Джерзи Тайтл Ґаранти Трост Ко., Джерзи Сіти	$ 2.121.87
В руках завідателя „Свободи"	447.99
Депозит у газовій компанії	100.00
Разом	$ 2.669.86
Відтягнено суму незвернених чеків	439.75
Остає	$ 2.230.11

ЛЬОКАЦІЯ ФОНДІВ ЗАГАЛОМ.

ДІЛЯННЄ У. Н. СОЮЗА.

Стан чинний.

Готівка в банках	$ 77.911.34
В бондах	237.647.00
В морґечах	63.100.00
Позичка „Свободі"	3.000.00
Реальність У. Н. Союза	19.500.00
Маєток друкарні „Свободи"	23.000.00
Готівка в касі „Свободи"	2.230.11
	$426.388.45

Стан довжний.

Фонд посмертний	$164.846.92
Фонд резервовий	119.800.69
Фонд адміністраційний	28.490.79
Фонд убогих	8.470.67
Фонд народний	5.396.73
Фонд сирітський	92.230.77
Фонд конвенційний	4.921.77
Фонд адміністрації „Свободи"	2.230.11
	$426.388.45

ЗВІТ РЕКОРДОВИЙ У. Н. СОЮЗА.

Прибуток в членах за послідні чотири місяції, то є жовтень, падолист, грудень 1918 р. і січень 1919 р., був такий:

Принято нових членів	1.123
Принято наново	209
Принято з переступними листами	119
Разом	1.451

Убуток в членах за послідні чотири місяці:

Суспендовано	367
Взяло переступні листи	129
Померло	203
Разом	699

Зіставлене.

З кінцем вересня 1918 р. було членів в У. Н. С.	11.370
Принято за чотири місяці	1.451
Разом	12.821
Убуло членів за 4 місяці	699
З кінцем січня 1919 в У. Н. Союзі було членів	12.122

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ УКРАЇНСЬКОГО МОЛОДЕЧОГО СОЮЗА.

Приходи.

Жовтень 1918 р.	$ 532.74
Падолист 1918 р.	811.21
Грудень 1918 р.	742.49
Січень 1919 р.	760.59
Разом	$2.847.03

Розходи.

Жовтень 1918 р.	$ 43.62
Падолист 1918 р.	922.06
Грудень 1918 р.	1.065.00
Січень 1919 р.	438.59
Разом	$2.469.27

Зіставлене.

Прихід від 1. жовтня 1918 р. до 31. січня 1919 р.	$2.847.03
Готівка з днем 30. вересня 1918	2.118.89
Разом	$4.965.92
Відтягнено розходи від 1. жовтня 1918 р. до 31. січня 1919 р.	2.469.27
Готівка з днем 31. січня 1919 р.	$2.496.65
Згадану готівку знайдено в банках:	
Ню Джерзи Тайтл Ґаранти Трост Ко.	$2.423.38
Гудсон Кавнти Нешенел Банк	680.67
Разом	$3.104.05
Знайдено незвернені чеки на суму	607.40
Є в банках	$2.496.65

ЗА КОНТРОЛЬНУ КОМІСІЮ:

Д. Капітула,
Н. Росолович,
В. Гришко.

Джерзи Сіти, Н. Дж., 21. лютого 1919.

КАРТАРЕТ, Н. ДЖ.

ЗАХОДОМ МІСЦЕВОГО КОМІТЕТУ

відбуде ся

ВЕЛИКЕ ВСЕНАРОДНЕ ВІЧЕ

В НЕДІЛЮ, 9. МАРТА С. Р.

в Українській гали при Розевелт улици, Картерет, Н. Дж.

в справі визволеня Галичини і Буковини зпід польського, мадярського та румунського ярма.

На вічу виголосить ся реферат про теперішні події тут і в старім краю.

Бесідники будуть від Народного Комітету з Ню Йорку.

Початок о годині 6-тій вечером.

Тож Місцевий Комітет запрошує на се віче всїх Українців і Українок, Братів і Сестер як своїх так і з Угорщини, взагалі всїх тих, котрим лежить на серци добро українського народу. Просимо прийти як найбільшим числом на віче, а там буде предложена справа нашої долї і переконаетесь про всю правду. 27-28

Місцевий Укр. Нар. Комітет.

ЖЕРТВИ НА ФОНД ДЛЯ ОБОРОНИ ГАЛИЧИНИ.

Нортгемптон і Ормрод, Па. На суму $2.449.81, оголошених попередно під ч. 205, зложились слідуючі добродії: Парохія св. Івана Хр. в Нортгемптон, Па і бр. св. Николая (від. 18 Провидія) в Нортгемптон по $250.00; о. М. Кузів $25.00; Ц. Вітушинський і бр. св. Арх. Михаїла в Нортгемптон по $20.00; Л. Крамар $15.00; М. Тимошик, С. Шмігель, В. Саюк, І. Сирко, К. Бойко, І. Ткач, М. Бойко, В. Боць, Г. Шкільняк, І. Крамар, М. Пушкар, Д. Катorож, Н. Гурин, П. Білик, М. Янчура, І. Сеньків, І. Свала, М. Олексюк і І. Магерка по $10.00; І. Прийдун (стар.) І. Прийдун (мол.) по $6.00; І. Фрітун, М. Букатович, А. Цекот, І. Хміль, Смутила (мол.), С. Смутила (стар.), І. Горбовий, О. Лемчик, С. Пристайко, М. Фабіян, В. Шобир, А. Турчак, В. Тхорик, К. Деривяна, А. Кочинаш, І. Деривяна, С. Бойко, В. Бобик, І. Колодій, І. Левицький, Г. Яремко, Г. Загоруйко, А. Бодник, І. Кучер, Г. Драгущак, В. Андрусишин, С. Кудрик, Д. Курий, І. Малінчук, В. Кочинаш, О. Полій, В. Коваль, М. Добрянський, І. Зелінський, Т. Заячківський, М. Гривняк, Д. Процанин, А. Гринда, П. Хомка, Н. Куцек, Й. Сава, І. Голик, А. Каторож, С. Козак, С. Ганчарик, С. Сьвенціцький, Г. Антоник, В. Горбовий, О. Возьний, Н. Шевчук, Г. Соловій, Г. Михалицький, А. Йовек, І. Ликанич, С. Доборвський, Д. Савка, І. Іщура, М. Худек, П. Харкавий, Анна Назар, П. Покотило, П. Сидовий, А. Костик, Юлія Ленчук, С. Сеник, Марія Хитренка, Ксеня Йовек, А. Гурин, Петрунеля Косій, І. Кульбаба, Ф. Сморяк, М. Брощак, Д. Клецмань, Ф. Мороз, І. Кирило, І. Черкас, С. Задубера, О. Задубера, Ф. Закалюк, Н. Штурма, І. Кузик, І. Демчук, П. Демчук, Д. Стирський, І. Лесик, Д. Демчук, Н. Демчук, М. Вушкала, І. Масляник, І. Бодник, С. Мельник, І. Романцьо, Я. Садовий, М. Зарічний, С. Притка, Г. Салацький, І. Сидор, Д. Демчук, Т. Зембик, І. Петрик, С. Боднар і А. Термена по $5.00; С. Ковальський $4.00; М. Роскош, М. Яворська, Ю. Дулай, Ф. Саюк, Г. Іванів, І. Клемань, В. Мацькевич, І. Кузьма, С. Тюхтій, Г. Гоцалюк по $3.00; М. Флисяк $2.50; Ева Мельник, Параньки Білик, А. Качмар, І. Модний, Г. Білоус, М. Костевич, А. Черкас, В. Бугай, А. Таньчик, І. Білан, А. Потіха, Г. Крайник, В. Хемій, І. Савка, Текля Антонюк, І. Масляник, М. Журавель, Н. Гузела, І. Бодник, А. Мицьо, А. Воротило, Н. Кріль, С. Щерба, А. Гузела, С. Копчак, П. Бохнак, А. Гвозда, І. Радецький, О. Чичота, П. Лопадчак, І. Стець, Марія Гонтарик, А. Тхорик, Ф. Борух, Й. Коваль, Н. Купер, І. Вербіцький, Т. Струс, Д. Шеляк, Г. Багнюк, М. Ковалишин, П. Тиримей, І. Імбрик і С. Боднар по $2.00; Г. Гайда, Іван Л., С. Ільчишин, В. Василиків, П. Масляник, К. Боднік, Н. Олекса, І. Борнисевич, І. Яремчук, Н. Мицьо, К. Кочинаш, Марія Тимошик, Ксеня Новак, В. Призванський, Ю. Вихованич, Д. Литиняк, В. Демчишич, С. Малярчук, І. Коспірик, Т. Кирик, Н. Гусак, Н. Дворнік, Т. Бомба, Д. Бомба, Г. Худик, Г. Гадзіна, І. Закамарок, І. Ткач, І. Гоцалюк, М. Процаник, Ю. Порохняк, Д. Гудима, С. Чемерис, О. Мицьо, Ф. Сахар, Н. Мицьо, Н. Коруць, Ф. Яремчук, П. Степчук, Я. Онущак, Д. Когут, М. Марущак, М. Сушко, Г. Підставський, І. Боберський, Ш. Сидора і М. Олексюк по $1.00. С. Кудрик, Д. Курій, С. Демчук, К. Бойко, М. Бойко, Н. Гурин, Л. Демчук, П. Білик, І. Лесик, Г. Іванів, Ксеня Деревяна, М. Тимошик, Теодора Зембик, Сарафима Резнік, Марія Салацька, Анна Назар і Марія Хитренка заколядували по домах від слідуючих добродіїв: С. Михальський $10.00; о. М. Кузів, М. Луковський, Й. Рубльовський, П. Бугай, Г. Гринда, І. Задубера, С. Хамлай, К. Бойко, С. Вербицький, І. Мельник, В. Турин, Д. Крикливий, О. Лемчик і Д. Загибайло по $5.00; А. Батюк, В. Шишка, Т. Семанюк, С. Козак, П. Краснопера, І. Махіброда, Т. Сінякевич, Т. Заячківський, І. Охоцький, Г. Гуль, Й. Калуцький, І. Свала, С. Ковалишин, І. Біловецький, С. Гук, М. Тхорик, І. Солян, Я. Гуцаль, А. Гвозда, М. Келичава, А. Миколіщак, М. Нечистий, В. Кібайло, Н. Шитурма, М. С., Д. Коваль і Николай Н. по $2.00; М. Пушкар, Ю. Порохняк, М. Мізяк, П. Новак, І. Гоцалюк, В. Бугай, П. Харкавий, А. Гронька, Т. Кира, Ю. Боднарчук, І. Кульбаба, Г. Крайник, І. Жиданик, Д. Которож, А. Таньчик, І. Крамар, І. Прийдун (мол.), М. Чепиляк, Г. Яремко, Д. Хома, С. Ковальський, І. Прийдун (стар.), С. Демчук, С. Флейтута, П. Мичан, Є. Сьвенціцький, С. Кудрик, Н. Минорський, С. Лех, П. Білик, Й. Білик, І. Брощак, І. Килерецький, С. Сеник, А. Гоцко, Й. Ощіпок, Марія Гебриг, П. Шарга, Д. Курій, Г. Іванів, Настя Монастирська, Е. Р. Д., Ю. Фармага, В. Кузьма, Д. Когут, В. Демчишин, Т. Любянецький, Г. Зубарик, С. Малерчук, Н. Гурин, А. Гурин, Й. Назар, І. Куснірик, А. Мицьо, П. Куштай, Н. Желіско, П. Солян, Р. Куштай, Т. Козуп, М. Коруць, Н. Мицьо, І. Бодний, Магда Баучевська, Н. Кріль, С. Щерба, А. Гузила, Д. Демчук, І. Демчук, З. Олещук, Й. Борецький, Г. Лопушинський, І. Марич, І. Вітушинський, Г. Кривошия, К. Остах, Г. Михалівський, К. Дрончак, А. Краєвський, Д. Гудима, П. Ярошь, С. Русин, М. Мондляк, Н. Н., І. Осичка, М. Винарчук, Л. Пюрка, Г. Лехів, І. Гриняк, І. Чапута, І. Гулак, Й. Барна, Т. Предка, І. Павлисяк, Л. Ф., І. Кучер, Д. Зворинський, А. А. Фогель, Т. Пацала, І. Боберський, С. Чорний, С. Лещак, Г. Багнюк, М. Журавель, Я. Батюк, Й. Хованець, Т. Шевчук, А. Вислоцький, А. Цекот, І. Лесик, В. Саюк, С. Назар, Г. Антонюк, М. Тимошик, І. Шимко, О. Чичота, Т. Сошнік, С. Ліщишин, А. Льорняк, І. Зембик і М. Зембик по $1.00; меньшими жертвами і від тих, котрих назвиска через помилку пропущено, $49.00. — Разом $1.780. 61. — ОРМРОД, ПА. Бр. (від. Провидіня) $20.00; бр. (від. У. Н. С.), Й. Голевич, С. Суп, Н. Климків, І. Горбовий, В. Смаркуцький, А. Тхір, С. Фурко, Г. Патрайко і В. Призванський по $10.00; П. Голубовський $7.00; Г. Перун, І. Пєчинь, І. Радьо, Т. Філь, Т. Кавній, І. Новак, В. Фанок, Г. Гойда, М. Гулкевич, А. Савка, Д. Бала, Л. Бурий, І. Горбовий, М. Бала, В. Романів, І. Адамчак, С. Козак, Н. Гуль, С. Добиль, І. Фурка, А. Русин, І. Томечек, М. Гривняк, Й. Гурняк, І. Билицький, Д. Козак, П. Кіць, Г. Волянський, М. Кіт, П. Татарин, П. Брунляк, С. Скаліш, І. Олійник, А. Лазар, Ю. Лешик, Т. Мазур, П. Двуліт, Т. Лешик, Н. Щербатий, В. Тищак, М. Лехкій, С. Вавшку, М. Слойка, М. Лесик, Ц. Коколюс, М. Стронг, В. Тхір, В. Сокіл, Г. Сокіл, А. Боднар, Д. Мінько, О. Сиванич, М. Коченаш, В. Гудкевич, М. Фурка, Ю. Кашицький, Ц. Товарницький, В. Жубрик, Н. Савка, Н. Коченаш, І. Філь, П. Сиванич, В. Онушканич, Н. Хрін, Т. Радьо, С. Сегінь, П. Гурняк, Д. Горбовий, П. Стащай, А. Синів, В. Пельо, В. Куколюс, С. Котилюх, С. Партика, О. Жук, Т. Лемик, С. Сасяк, Д. Патейко, М. Сасяк, Н. Вищук, С. Татарин, А. Кішак, Д. Бабяк, І. Терлецький, М. Коземчак, Т. Павлечко, І. Рябиць, Н. Малий, П. Коченаш і В. Коченаш по $5.00; М. Глива, П. Плечинь, О. Маїцький, Т. Яромів, Н. Нусь і В. Романишин по $4.00; М. Паранчак, П. Гаргай, І. Халупа і Г. Бабяк по $3.00; Т. Білоус, Л. Лешик, І. Романишин, П. Боївка, Й. Буньо, Й. Вислоцький, М. Бубенко, Я. Струс, С. Кацюба, П. Романік, Д. Бабяк, Анна Горбова, Марія Радьо, Зофія Горбова, Анна Горбова, А. Садляк, І. Мазур, П. Трефенко, М. Валях, В. Гойда, А. Целіп, Г. Конфіл, І. Горбач, В. Ляцік, Й. Теребецький, С. Струс, М. Кохан, Н. Дацько і Д. Моряк по $2.00; дрібними датками $12.45. Разом $699.20.

(Дальше буде).

Чеки і моні-ордери просить ся виписувати на імя Ukrainian National Committee, а висилати на адресу касієра: Rev. N. Pidhorecky, 22 E. 7th St., New York, N. Y.

Український Народний Комітет.

ЧИ ХОЧЕТЕ ОСЬ-ТАКОЇ ЛІҐИ НАРОДІВ?

Противники Ліґи Народів кажуть, що то нездала річ, бо хоч ви заснуйте собі Ліґу Народів, яка вам тільки подобаєть ся, то з неї нічого не буде. Кажуть вони, що війни таки дальше будуть. Нема, кажуть, проти війни жадної ради ні поради.

Певна річ, що Ліґа Народів не зробить чуда. Ясна річ, що Ліґа Народів з тих народів, які вона звяже у спілку народів для оберіганя мира, не поробить анґелів, котрі забудуть всякі спори і ріжниці, а будуть тихі, смирні, спокійні, гладенькі і благородні.

Чи можна наприклад зьвірів у лісі так ушляхотнити, аби вони сиділи собі смирненько, тихенько і красненько, як діти в школі, або так як отсе намальовано на образку?

Тут маляр намалював лісову „ліґу народів", ліґу зьвірів усякого роду і ґатунку. Встали вони рано, як Бог приказав; вмили ся, зачесали ся; зїли свій сніданок і посідали тай думку думають, навіть люльки не закуривши, ані не жуючи „чюінґ ґам", аби мати ліпший флейвор ніж той, що вітер розносить по смерековім лісі. А малий Івась, або нехай буде Джані, як він так себе кличе, приходить, дивить ся, чи все в порядку, і йде собі спокійно назбирати суниць чи там грибів або і підпеньок, як би се було під осінь.

Чи можлива така тиха, спокійна лісова ліґа зьвіряча?

Ні, не можлива!

А чому?

Тому, що зьвірина одна одну би зїла живцем. Зьвірина полює на зьвірину без фузії і без машинових карабінів, як то часом люди на людий полюють в Европі; а навіть не для спорту ані не для приємности, але для треби. Хоче їсти, а привик їсти своїх товаришів, тож нападає; бере в полон; роздирає на части і їсть. Навіть не дивить ся, чи то тендерлойн чи піґс накелс, аби лише було досить. Тут ліґа жадна не поможе. Хиба замкнете зьвіроїда в клітку, дасьте йому мяса, то слон, котрий їсть траву, з якою файту не потребує зводити, буде спокійно собі ходити і навіть сусідки сарни не зачіпить. А инакше, то файт в лісі мусить бути і ратунку нема на се.

Але чи таксамо мусить бути і межи людьми та межи народами?

Не мусить, але по правді, то доси так бувало. Люди бють ся між собою за поживу і народи бють ся за поживу. Суспільні кляси також бють ся поживу.

Як кайзер кликав людий, аби ішли машиновими карабінами убивати людий, то се також було за поживу. Він хотів здобути більше поживи для себе і для своєї шляхти, а народови казав битись за се і казав йому, що то для його добра.

Впрочім, кайзер нічого нового не видумав. Люди бились і різались здавна, а все за посіданє землї і її поживи; все так як дикі зьвірі. Змінялись тільки способи войованя. Колись бились люди колами, а тепер машиновими карабінами; бють ся навіть у воздусі і під водою.

Однак люди доходять вже до такого розуму і пізнаня, що пізнають, що оружна війна щораз більше стає непоплатна. Хто хоче здобути тепер оружем поживу, то замісць здобути, то ще й тратить. Значить, що війна вже є цілком кепський бізнес; що вона банкротує і сходить на пси.

З того виходить така наука, що треба покинути оружну війну, а заступити її чим иншим — заступити її співділанєм, або тільки боротьбою неоружною, економічною, господарською, грошевою. Як можна взаїмні непорозуміня усунути взаїмним порозумінєм і співділанєм, то олрайт; а як годі, то треба вести економічну боротьбу; а як вкінци і вона не поможе, то треба з конечности вертатись до зьвірячої війни для взаїмного убиваня і каліченя.

Дорогою до такої зміни серед народів культурних є Ліґа Народів.

Межи дурними зьвірами не можлива така ліґа як на отсім образку, але між розумними людьми можлива. Бо розумні люди можуть завести у себе справедливість, порозумітись і жити в злагоді.

Без боротьби нема житя. Боротьба мусить бути і навіть між людьми і народами не може бути анґельської згоди і любови, але се, що можна, культурні люди повинні зробити. Сього вимагає не лише культура, але поступ і бізнес. А бізнес має то до себе, що він змушує людий поступати по бізнесовому.

В кождій українській хаті повинна находитись часопись „Свобода".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(Оголошень женитьби не приймаєсь).

Пошукую своїх товаришів **ІВАНА КАВЛЮКА** з села Орелиць, пов. Снятин, Галичина, і **ІВАНА ГЛИВКУ** з села Веринчанка, повіт Заставна, Гал. Мали перебувати в Дітройт, Міш. Хто би про них знав, або вони самі, зволять зголосити ся до: **WASYL BLAZEWSKY, 98 Chapel Street, Newark, N. J.** 28-30

Пошукую свого брата **МИХАЙЛА ПАВЛОВСЬКОГО,** з села Остапя, повіт Скалат, Галичина. Тому шість місяців мав перебувати в Канаді. Я є вдовою з двома дітьми, тому о скількиб хто про мого брата знав, або він сам, зволить зголосити ся до: **LUDWINA STELMACH, Box 245, Bridgeport, Pa.** 28-33

Пошукую свого шваґра **ЛУКУ КИРИЛКА,** з села Олесько, повіт Золочів, Галичина. Рік тому перебував в Клівленд, О. Хто би про него знав, або він сам, зволить зголосити ся до: **LUCAS SUCHOSTAWSKI, P. O. Box 25, Tams, W. Va.** 27-29

Пошукую свого брата **НИКОЛУ СИДОРАК,** з села Ратків, повіт Городенка, Галичина. Перебуває десь в Злучених Державах. Хто би про него знав, або він сам, прошу зголосити ся до: **DMYTRO SYDORAK, 601 Ridge St., South Bethlehem, Pa.** 27-29

Пошукую свого брата **НИКОЛУ МОРГОН,** з села Монастира, пов. Броди, Галичина. Приїхав перед війною до Канади. Хто би про него знав або він сам, зволить зголосити ся до: **JOHN MORHON, 61 Madison Street, Newark, N. J.** 26-28

Пошукую свого товариша **ЙОСИФА ШКРОБОТ,** з села Дідилова, пов. Камінка Струмілова, Галичина. Він є столярем. Хто би про него знав, або він сам, прошу зголосити ся до: **MICHAEL KRACZKOWSKY, 86 Denforth St., Hamtramck, Mich.** 26-28

Де є мої краяни: **Василь Матвейко,** з села Славна, повіт Зборів. Має перебувати в Канаді; **Михаїл Настасюк,** з села Риків, повіт Золочів; **Станіслав Михалєвський,** з села Зарудка, повіт Зборів. Хто би о них знав або вони самі, прошу зголосити ся на мою адресу: **MIKE PETRYK, 274 Monmouth St., Jersey City, N. J.** 24-35

ФОНОГРАФ, з кабінетом, вартости $75.00, враз з 22 рекордами Колюмбія і Віктор, в зовсім добрім стані на продаж за $20.00. Голоситись: 621 E. 6th St., Room 1, New York, N. Y. 18-30

КУПУЙ ТЕПЕР, ДЕШЕВО! Дім, фарму, льоти. Готівкою або за доляра тижнево. Околиця подобаєсь тобі, РУЧИМО. Працю одержиш. Прийдь переконатись, або пиши до: **SLAVONIAN COMPANY, 309 Broadway, Suite 210, New York City.** Аґентів потребуємо всюда. 18-29

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Тисячі чужинців виїдуть зі Злучених Держав; переполох в урядових кругах.

Урядові круги у Вашінгтоні захоплені фактом, що тисячі фахових робітників-чужинців внесли вже просьбу о видачу для них пашпортів на поворот до рідного краю. Характеристичною проявою є се, що сими чужинцями є іміґранти, які прибули тут з тих країв, які тепер сформували ся в держави, отже: з Чехо-Словаччини, Югославії, України, Польщі і инших країв середної Европи. Сі чужинці очікують лише нагоди, коли пічнеть ся нормальна комунікація пасажирськими кораблями між Америкою і Европою. Сей реєміграційний рух, після вашінґтонського уряду, грозить не лише сильним підупадком американського промислу, але також буде мати великий відемний вплив на пяту позичку свободи. Чужинецькі робітники закупили за грубі міліони бондів четвертої позички свободи, а тепер продають їх за півдармо, щоби лише вибрати за них пару долярів. З огляду на се федеральні урядники задивляють ся дуже скептично на американський патріотизм чужинців підчас кампанії за пятою позичкою свободи. Правительство думає вислати до ріжних країв Европи свої комісії, аби розслідити тамошне положенє. Сі комісії мають здати відтак свої звіти. Сподівають ся, що в той спосіб вдасть ся бодай трохи здержати реєміґрацію до Европи.

Шведські робітники домагають ся повороту домів.

Понад 1.000 шведських робітників, зібрані на вічу в Сіетл, Вашінґтон, запротестували проти нерівного трактованя чужинців і зажадали від американського правительства позволити їм виїхати до рідного краю. Шведи кажуть, що вони не можуть приняти спокійно таке трактованє, яке тепер працьодавці практикують супроти чужинецьких робітників, яких викидають з фабрик і не хочуть приняти до праці. „Се означає, — кажуть Шведи — що Америка не бажає собі чужинців, а коли так, то ми хочемо виїхати до свого рідного краю". Ухвалену резолюцію вислано до американського правительства у Вашінґтоні, до шведської амбасади у Вашінґтоні і до шведського правительства в Стокгольмі. В тій резолюції шведські робітники домагають ся, аби шведське правительство поробило всякі приготованя і заходи в їх справі, і коли американське правительство відповість, що присутність шведських робітників у Злучених Державах є небажана, шведське правительство має предложити своїм підданим всякі полекші для їх повороту в рідний край.

Низша палата парляменту за независимою Ірляндією.

Майже по цілодневній обструкції низша палата американського парляменту заявила ся 215 голосами проти 41 за независимою Ірляндією. Принятє резолюції наступило у вівторок, 4. марта, в ночи, коли парлямент кінчив своє останнє засіданє. Кількох послів старало ся не допустити до голосованя над сею резолюцією. Посол Каналли, з Тексас, рішучо виступив проти резолюції. „Я хотів би порадити панам політикам, що грати ся із сею резолюцією значить тесаме, що й із динамітом — говорив посол Ґаліван, демократ з Массачусетс. — Я апелюю до палати, аби здержати сей нонсенс, а натомісць взяти резолюцію під увагу і помогти народови, який столітя стогне в ярмі, а тимсамим дати сьвітови знати, що ми віримо в президента Вілсона, коли він сказав, що ми вступаємо до війни тому, аби визволити малі і поневолені народи". Посол Ґаліван говорив дальше, що коли мирова конференція не дасть Ірляндії независимости, то Ірляндія буде одиноким гнетеним краєм в Европі, а Анґлія одиноким гнобителем.

Депортоване безробітних з Котсвіл, Пенсильванія.

Поступованє фабрикантів і міських властий в Котсвіл, Па., заалярмувало сильно робітничі круги у Злучених Державах, а спеціяльно у великих промислових центрах краю. Доносять нам, що тамошні сталеві фабрики видалюють кождого дня тисячі робітників, головно Муринів, яких підчас війни спроваджено з полудня, і чужинців. Знова міські власти поступають з безробітними дуже в простий спосіб: кажуть безпроволочно вибирати ся з міста, а хто не послухає наказу, того викидають силою за границі місцевости. Між безробітними є много таких, які не мають цента при души. Поліція не зважає на сі обставини, лише каже виносити ся кождому, хто не викажеть ся, що в Котсвіл він переживає що найменьше один рік, або коли не докаже, що він працює.

Натомісць фабриканти стараються ся спечи у сій великій кризі свою печеню. Користючи з великого безробітя в місті, вони пропонують завести знова систему 12-годинного дня праці. Доси робітники працювали і ще працюють після системи 8-годинного дня, побираючи півтора рази більшу платню за кожду надзвичайну годину праці. Знесенє 8-годинної, а заведенєм 12-годинної системи праці є великим ударом для робітників, бо вони тратять денно $2.40. Фабриканти не конче хочуть знести 8-годинну систему. Вони кажуть, що робітників є досить, аби можна заповнити три шифти на добу. Сю систему будеть ся дальше практикувати, коли робітники заявлять ся за нею підчас голосованя. За се робітники дивлять ся на справу досить скептично. Вони кажуть, що годять ся на 8-годинну систему, але задля дорожні без надзвичайних годин праці вони не є всилі удержати свої родини. Тому більшість клонить ся в сторону проєкту фабрикантів. Є однак між робітниками і такі, які годять ся на 8-годинну систему, без надзвичайних годин праці, але домагають ся підвишки платні за роботу або зниженя ціни на віктуалах і инших житєвих конечностях.

Ще про морд в Ізадор.

Власти арештували Станіславу Ліпчиньску, господиню кс. Андрія Бенявского, під закидом убийства сестри Марії, монахині в Ізадор, Мішиґен. Її випущено під кавцією 4.500 долярів, які зложив ксьондз Бенявський.

Ксьондз Бенявский зложив перед поліційними властями отсю заяву про зникненє монахині Марії: „О скільки пригадую собі, сестра Марія пропала 23. серпня 1907 року. Всі сестри були тоді хорі. Згаданого дня моя сестра, я і паламар вибрали ся ловити риби до озера недалеко костела. Монахинь ми оставили самих. Коли ми вечером повернули домів, довідали ся, що сестра Марія десь пропала. Вона була хора і почувала ся зле. Вона часто проходжувала ся по полі довкола дому, призначеного для сестер. Ми перешукали всьо поле, засаджене кукурузою, в надії, що найдемо її там зімлілою. Всі наші пошукуваня були даремні. Колиж слідуючого дня вона не показувала ся, се нас дійсно заалярмувало і ми підозрівали, що з нею стало ся щось найгіршого. Ми попросили сусідів і почали шукати за нею по цілій околиці. Але всьо на ніщо не придало ся. В понеділок я наняв приватних детективів і спровадив стежні пси. Щоби заохотити до пошукувань, я з власної кишені жертвував 500 долярів для того, хто знайде сестру Марію. Тимчасом я повідомив її брата в Шікаґо, Франца Мизака, і просив його, щоби приїхав. Колиж брат не приїзджав, я був певний, що сестра Марія мусить бути в нього і тому заперестав пошукувати за нею. Не вірю, щоби відкопаний в костелі труп був сестри Марії. Мала вона на собі тяжку вовняну сукню, яка за 11 літ не розлізла би ся. Але просто не можу зрозуміти, чий се міг би бути труп".

Переслухувані сьвідки збивають всякі твердженя ксьондза Бенявского. Вони кажуть, що монахиня Марія пропала 22. серпня 1907 року, а не 23., як твердить ксьондз Бенявский. Ся дата є дуже важна, бо того дня ксьондз Бенявский був дома. Знова переслухувані в Шікаґо оба брати убитої Марії, Франц і Омелян Мизаки, заявили, що вони не одержали від ксьондза Бенявского жадного листа, котрий повідомляв би їх про зникненє їх сестри. Сьвідок Фліс, який разом з ксьондзом Підляшевским переносив трупа з костела на цвинтар, каже, що труп був власне в сукні, яку носять монахині.

СТАРОКРАЄВІ ВІСТИ.

Українська економічна місія.

Швайцарська газета „Бернер Бунд", з 11. лютого 1919, доносить, що того дня прибула до Берна, столиці Швайцарії, українська економічна місія, яка має навязати економічні зносини між Україною і Швайцарією. Місія удасть ся зі Швайцарії до Франції, відтак до Італії і Бельгії. Головою місії є Чижевський, а його заступником Королів.

Українська місія в Голяндії.

Лондонський „Таймс", з 18. лютого 1919, доносить: До Гаґи прибула українська економічна місія, аби навязати зносини з великими голяндськими фірмами, які провадять інтереси в голяндських Східних Індіях, бо на Україні даєть ся відчувати брак кольоніяльних продуктів.

Політичне жите на Лемківщині.

Краківський „Пяст" доносить: — „Українська аґітація починаєть ся ширити в горлицькім повіті і по селах, замешканих Українцями. Сю аґітацію провадять головно українські сьвященики, котрі уряджують віча і на них взивають населенє, аби не давало поживи ані худоби для польського правительства, щоби не позволило нікого в селі асентирувати, але щоби силою опирати ся асентирункови. В Гуті висовській утворено Український Союз, до якого втягнено давних москвофілів. Українські попи кричать, що Русини будуть мати свою окрему карпатську державу. Український сьвященик в Лосю оголосив себе старостою".

Поляки хочуть вже лише часть східної Галичини на захід від Львова.

Поляки пускають ся вже хитрувати сьвіт всякими неправдивими телеграмами. Ото вони розпустили вістку, що Українці запропонували їм, аби заключити розем оружа на тій основі, що Львів останеть ся невтральним, під адміністрацією аліянтів, а територією на схід від Львова будуть управляти Українці, а на захід Поляки. Сю вістку рішучо опрокинув Микола Василько, український амбасадор у Відни з рамени правительства Західно-Української Народної Републики, називаючи її звичайною видумкою. — Повисша брехлива вістка Поляків має богато спільного з отсею телеґрамою, яку англійська пресова агенція надіслала 5-го лютого з Відня: „Полковник Вейд, представляючи Велику Британію, посередничить між поляками й Українцями в справі означеня границь. Українці домагають ся, аби границя йшла рікою Сяном, а Поляки домагають ся, щоби границя йшла через Львів, 50 миль (американських) на схід від Сяну". — Кажуть, що жінка полковника Вейда є Полькою.

Положенє у східній Галичині.

„Вперед", з 21. січня 1919, доносить, що др. Стефан Томашівський і др. Володимир Охримович повернули до Львова після своєї поїздки по східній Галичині, вислані туди за дозволом польських властий, аби відтак здати звіт про житє польських полонених в тім краю. Вони зложили отсю заяву: „Житє у східній Галичині (під українською адміністрацією) є далеко лекше ніж у Львові. Достава поживи йде добре. Міліція стереже порядку по селах і містах, через що нема ніде случаїв якихнебудь безпорядків. Даєть ся відчувати брак угля, через що на більшости лініях зелізниці курсують лише раз на добу. Льокомотиви опалюють ся деревом. Околиця прибрала цілком український характер. Селяни платять реґулярно свої податки, розуміючи як слід значінє сих податків для фінансів Галичини. Ціла східна Галичина хоче злуки з Україною. Низші школи функціонують нормально, крім того повстало кілька нових середних шкіл. Щодо таборів полонених, Поляки мають там подостатком поживи і жиють вигідно. Многі дістали дозвіл мешкати в готелях і жиють собі свобідно, лише мають зголошувати ся кождого дня на поліцію. Всякі вістки про знущаня над польськими полоненими є видумкою польських ґазет." — Др. Томашівський і др. Охримович є інтерновані Поляками у Львові.

Положенє у Львові.

Комітет Міжнародного Червоного Хреста вислав був до Львова двох представників, які повернули з початком лютого до Берна швайцарського і подали отсі відомости: Положенє у Львові страшне. Даєть ся відчувати брак води. Улиці покриті брудом. Дорожня велика. Кільоґрам воловини коштує 20 корон, вепровини — 30-50 корон, масла — 200 корон. Хто хоче побирати шкільні лекції, мусить заплатити найменьше 1.000 корон на місяць. Хорі по шпиталях дуже терплять. До техніки, де лежить 482 хорих, приходить денно 30 літрів молока; до міського шпиталю, де лежить 450 хорих, приходить лише 16 літрів. Бракує також шпитальних матеріялів. Бандажі роблять з паперу. Міський шпиталь в часі нашої присутности мав лише 6 кільограмів вати. Смертність, головно між дітьми і старцями, велика. В жіночім шпиталі, де було 91 дітий, померло протягом одного місяця 90, а при житю остало лише одно.

З Цішанова.

З початком лютого в Цішанові почали функціонувати українські уряди. Повітовим комісаром іменовано адвоката Станька; на чолі податкового уряду став п. Гуменюк. Аґітаційну роботу сповняли Пашко і Василевич. Вони арештували начальника суду в Цішанові Ґаліка, судію Попкевича і бувшого офіцира польських леґіонів Ґаєрского. Крім Ґаліка і Попкевича, всіх арештованих інтерновано, а Ґаєрского розстріляно. Дня 6-го лютого зі сторони Ярослава надійшли сильні відділи польських банд і Українці мусіли опустити Цішанів. Тоді Поляки інтернували адвоката Станька, нотара Василевича і начальника податкового уряду Гуменюка.

Зі Струсова.

В Струсові, теребовельського повіту, рядить атаман Лучків і о. Теодор Цеґельський, котрого один з синів є комісаром в Тернополи, а другий в Струсові. Арештовано ґрафа Йосифа Ґолуховского, властителя дібр в Струсові, і всіх урядників і службовців польських: арештовано директора школи Людвіка Лейчака і сержанта леґіонів Ст. Ястрембского. — Подібні відносини панують в Теребовли і в Рогатині, де вся власть находить ся в руках Українців.

Села, які знищено підчас українсько-польської боротьби.

Підчас кровавих битв о здобутє Львова знищено цілком отсі села недалеко Львова: Сокольники, Давидів, Кротошин, Дубляни, Білка шляхотська і Жубра. Польські газети доносять, що в Сокольниках Українці застрілили ксьондза Хижовского, війта Губиша і учителя Ґерстмана, а в Кротошині убили дідича. В самім же Львові кулі з українських гармат знищили польську катедру і костел Кармелітів, а також ратуш і техніку. В битві коло Перемишля впав трупом молодий князь Сапіга, котрий проводив польськими військами проти Українців.